

ମନ୍ତ୍ରିବର୍ଗେରୀ ଅଭିଷେକ କରିଲେନ । ରାଜୀ ଜୟଶେଖର ସମ୍ମାନ ଅଭିଷିକ୍ତ ହଇଯା ନିମକ୍ଷଟକେ ରାଜ୍ୟ କରେନ । କିଛୁ ଦିନ ପରେ ସୀମାନ୍ତ ରାଜୀ ସକଳ ଏକ ହଇଯା ଜୟଶେ ଥର ରାଜୀର ନଗର ରୋଧି କରିଲ ଉତ୍କାଳେ ରାଜୀ ରାଜୀର ସହିତ ଅଙ୍କଳୀତ୍ବ କରେନ ରାଜ୍ୟ ଚିତ୍ତ କରେନ ନା । ଅନତର ରାଜୀ କହିଲେନ ହେ ମହା ରାଜ ବୁଝି ଶକ୍ତ ରାଜାଗ ଗେର ଚଙ୍ଗେ ତୋମାର ଏ ଦେଶ ନା ଥାକିବେ । ଅତେବ ଆପନକାର ହିତୈଷିଣୀ ହଇଯା ମରଗାର୍ଥେ ଆମି କହି ଯେ ରାଜୀ ବ୍ୟସନବସକ୍ତ ହନ ତୁହାର ଧନ ବୁଝି ସାମର୍ଥ୍ୟ ସହାୟ ଥାକିଲେବେ ରାଜ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୟ । ତୁହାର ବ୍ୟସନ ଅଷ୍ଟାଦଶ ପ୍ରକାର ହୟ ତୁହାର ମଧ୍ୟେ କାମ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ଦଶ ପ୍ରକାର ବ୍ୟସନ ହୟ ଫ୍ରୋଧ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ଅଷ୍ଟ ପ୍ରକାର ବ୍ୟସନ ହୟ ଏହି ସମୁଦ୍ରାୟ ଅଷ୍ଟାଦଶ ପ୍ରକାର ବ୍ୟସନ ହୟ ଅତେବ ରାଜୀର କାମ ଫ୍ରୋଧ ସର୍ବଦା ଠାଜ୍ୟ । କାମଜ ଦଶ ପ୍ରକାରେର ଏହି ବିବରଣ ମୃଗ୍ୟାତେ ଆସକି ପ୍ରଥମ ଦୂତଫ୍ରୀଡ୍ରୋସକି ହିତୀୟ ଦିବା ନିଦା ତୃତୀୟ ସର୍ବଦା ପରାପରାଦ କରଣ ଚତୁର୍ଥ କୈତ୍ତା ପଞ୍ଚମ ଅହକୀର ସଷ୍ଟ ନୃତ୍ୟଦର୍ଶନାସକି ସତ୍ତମ ଗୀତଶ୍ଵରଗୀ । ସକି ଅଷ୍ଟମ ବାଦ୍ୟଶ୍ଵରଗୀସକି ନବମ ନିରଥକ ଇତ୍ତାତୋ ଦ୍ୱରମ ଦଶମ ଏହି ଦଶ ପ୍ରକାର କାମଜ ବ୍ୟସନଗାଣେତେ ସର୍ବଦା ଆସକ୍ତ ଯେ ରାଜୀ ହନ ତୁହାର ଅର୍ଥ ଓ ଧର୍ମ ଉତ୍ସଯ ନଷ୍ଟ ହୟ । ଫ୍ରୋଧଜ ଅଷ୍ଟ ପ୍ରକାର ବ୍ୟସନଗାଣେର ଏହି ବିବରଣ ଘଲତା ପ୍ରଥମ ସାଧୁ ଲୋକେର ନିରପରାଧୀ ନିଘନ କରଣ ହିତୀୟ ନିରପରାଧୀ ଲୋକେର ହନନେଛା ତୃତୀୟ ପରଦଶୀ ସାର ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଚତୁର୍ଥ ଉତ୍ସଯ ଲୋକେର ହେତେ ଦୋଷକ୍ରମ ।

ଜାନ ପଞ୍ଚମ ଛଳକ୍ରମେ ପର ଧିନେର ଧିହଣ ଓ ଅବଶ୍ୟ ଦେଯ ପକେର ଅଦାନ ସହ ପରେର ଉତ୍ସନ ସନ୍ତୁମ ପହାରାଦି ହାରା ଲୋକେର ଅନ୍ତରୁ ତାଡ଼ନ ଆଷ୍ଟମୀ । ଏହି କପ ଫ୍ରୋବଜ ଅଷ୍ଟ ବିର୍ଖ ବ୍ୟନଗାଣେତେ ଆସକୁ ଯେ ରାଜ୍ୟ ହନ ତିନି ଆପନି ନଷ୍ଟ ହୁଏ । ଏବଂ ତାହାର ରାଜ୍ୟ ଓ ଧିର୍ମ ଉତ୍ସ ନଷ୍ଟ ହୁଏ । ଆପନି ମହାରାଜ ଏବଂ ମହାକୁଳୋତ୍ପନ୍ନ ହଇଯା ତ୍ରୀର ସହିତ ପାଶକ୍ରିଡ଼ାତେ ଅନ୍ତରୁ ବିର୍କ୍ଷଟିତ ହଇଯା ରାଜ୍ୟଚିତ୍ତ ପରିଦୟାଗ କରିଲା ଅତେବ ବୁଝି ଅତି ଶୀଘ୍ର ଆମରା ସକଳେଇ ବିପଦ୍ୟସ୍ତ ହିଁବେ । ରାଜୀ ରାଜ୍ୟକେ ଏହି କପ ନିବେଦନ କରିଯା ଅତିଶ୍ୟ ଦୁଃଖିତା ହଇଯା ବସିଲେନ । ଉଦନତ୍ତର ରାଜ୍ୟ ରାଣୀକେ କହିଲେନ ହେ ପ୍ରେସି ତମ ପରିଦୟାଗ କର ଆମି ରାଜ୍ୟବ୍ରକ୍ଷଣ ହଇଯା ତୋମାର ସହିତ ଯେ ବଟ ବୃକ୍ଷର ଉଲ୍ଲେ ଶଯନ କରିଯାଛିଲାମ ସେ ବଟ ବୃକ୍ଷ ଆଚେନ ଏବଂ ସେ ବଟ ବୃକ୍ଷର ଉପରେ ଯେ ପଞ୍ଚ ଜନ ଯକ୍ଷ ଛିଲେନ ଯାହାରଦେର ପ୍ରସାଦେ ଏ ରାଜ୍ୟ ପାଇୟାଛି ସେ ପଞ୍ଚ ଯକ୍ଷ ଓ ଆଚେନ ଅତେବ ହେ ଦିଯେ ଚିତ୍ତା କି ଯେ ଭବିତବ୍ୟ ତାହାଇ ହିଁବେ ଆଇସ ପାଶକ୍ରିଡ଼ା କରି । ରାଜ୍ୟ ଇହା କହିଯା ରାଣୀର ସହିତ ପୁନର୍ଦ୍ଵାର ପାଶକ୍ରିଡ଼ାତେ ପ୍ରଭୃତ ହଇଲେନ । ଉଦନତ୍ତର ସେଇ ପଞ୍ଚ ଯକ୍ଷ ରାଜ୍ୟର ବିପଣ୍ଣି କାଳ ଉପର୍ଦ୍ଵିତ୍ତ ଜାନିଯା ପରମ୍ପର ପରାମର୍ଶ କରିଲେନ । ଆମରା ଏ ରାଜ୍ୟକେ ରାଜ୍ୟ ଦିଯାଛି କିନ୍ତୁ ଏ ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ତରୁ କାପୁକମ ଇହାର କୋନ କ୍ଷମତା ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସମ୍ପ୍ରତି ଶତ୍ୟଗ୍ରହ ହଇଯାଛେ ଆମରା ଯଦି ଏ ଦୟଯେ ରାଜ୍ୟର ଦାହାଖ କିନ୍ତୁ ନା କରି ଉବେ ରାଜ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ଏ ଆମାରଦେର ବଡ଼ ଲତ୍ତାର

ବିଷୟ ମହାତ୍ମର ଏହି ଧର୍ମ ସ୍ଵବହିତ ଲୋକେର କୋନ
ଥକାରେ ହୁଅ ନା ହୟ ତାହା କରା ଅତେବ ଆମାରଦିଗଙ୍କେ
ଯୁଦ୍ଧ କରିଯା ରାଜାର ଶତ୍ରୁରଦିଗଙ୍କେ ନଷ୍ଟ କରିତେ ହଇଲା ।
ଏହି କପ ବିଚାର କରିଯା ପଞ୍ଚ ଯକ୍ଷ ରଣ କରିଯା ରାଜାର
ବିପକ୍ଷବର୍ଗଙ୍କେ ନଷ୍ଟ କରିଲେନ । ଉଦନନ୍ତର ରାଜୀ ବୈରିବ
ର୍ଗର ବିନାଶ ଦେଖିଯା ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିଯା ରାଜାଙ୍କେ
କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ ଏ କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏ ପ୍ରବଳ ଶତ୍ରୁଗ
ଆମାୟାସେ କି କପେ ନଷ୍ଟ ହଇଲା । ରାଜୀର ଏହି ବାକୁ
ପଞ୍ଚ ଯକ୍ଷ ଶୁଣିତେ ପାଇଯା ରାଜୀକେ ସମ୍ମୋଦ୍ଦନ କରିଯା
କହିଲେନ ହେ କଳ୍ପାଣି ଯେ କପ ତୋମାର ରାଜାର ଶତ୍ରୁବ
ର୍ଗରା ନଷ୍ଟ ହଇଲ ତାହାର କାରଣ ଶୁଣ । ଆମରା ପୂର୍ବେ
ପଞ୍ଚ ମୃଦ୍ୟ ଛିଲାମ ଯେ ପୁଷ୍ପରଣୀତେ ଆମାରଦେର ବାସ
ଛିଲ ଦୈବାଃ ଏକ ବୃଦ୍ଧର ଅତିଶ୍ୟ ନିଦାଯ ପ୍ରତାପେ ସେ
ପୁଷ୍ପରଣୀର ସମସ୍ତ ଜଳ ଶୁଷ୍କ ହଇଲା । ଏହି ରାଜା ପୂର୍ବକାଳେ
କୁମୁକାର ଛିଲେନ ସେ ପୁଷ୍ପରଣୀତେ ମୃତିକା ଥିନନ କରିତେ
ଯାଇଲେନ ଆମାରଦିଗଙ୍କେ ଅନ୍ୟତ ବ୍ୟାକୁଳ ଦେଖିଯା ଏହି
ପୁଷ୍ପରଣୀତେ ଏକ ଗର୍ତ୍ତ କରିଯା ଦେଇ ଗର୍ତ୍ତ ଜଲେତେ ପୂର୍ବ କରିଯା
ରାଧିଯାଛିଲେନ ଦେଇ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ଦ୍ଵାଣ ପାଇୟାଛିଲାମ ।
କିଛୁ କାଳେର ପର ଦେଇ ପଞ୍ଚ ମୃଦ୍ୟ ଆମରା ପଞ୍ଚ ଯକ୍ଷ
ହଇଯାଛି ଦେଇ କୁମୁକାର ଏହି ରାଜା ଜୟଶେଷର ଇନି ପୂର୍ବ
ଜନ୍ମେ ଆମାରଦେର ଉପକାର କରିଯାଛିଲେନ ଏହି ପ୍ରୟୁକ୍ତ
ଦେଇ ଉପକାର ମରଣ କରିଯା ଇହାକେ ଏ ଦେଶେର ରାଜା
କରିଲାମ ତୋମାର ସହିତ ନିରୂପିତକେ ରାଜ୍ୟ ଭାଗ କରନ
ଇହା କହିଯା ପଞ୍ଚ ଯକ୍ଷ ଆପନ ସ୍ଥାନେ ଗଲେନ । ରାଜା

বিক্রমাদিত্য কহিলেন হে যোগি যে বিষয় অবশ্য
ভবিতব্য তাহার অনথা কদাচ হয় না পুরুষের চেষ্টাতে
কি হয়। ইহা শুনিয়া যোগী কহিলেন হে মহারাজ
তুমি যে কহিলা এ নীতি শাস্ত্র বিকুল নীতি শাস্ত্রের
মত যে পুরুষ উদ্যোগ সর্বদা করে সেই উত্তম পুরুষ।
আর ভবিতব্য হয় যে ভবিতব্য নয় সে নানা যত্নেও
হয় না এ কাপুরুষের কথা অতএব কোন কর্ম পুরুষার্থ
ব্যতিরেকে হয় না। সে যে হউক অনুদ্যোগী পুরুষ
যে হয় সে কাপুরুষ। অতএব সর্বদা বিষয় কর্মের
উদ্যোগ করিবে। পরন্তু বুঝিন্নাম তুমি জানী বট
অতএব তোমাকে সন্তুষ্ট হইয়া এই অমূল্য রত্ন চিত্তামণি
দিলাম। রাজা চিত্তামণি পাইয়া আনন্দিত হইয়া
সিঙ্গ পুরুষকে স্তুতি পঞ্চতি করিয়া আপন নগরে চলি
লেন। পথের মধ্যে এক দরিদ্র পুরুষ আসিয়া রাজার
স্থানে ধীন যাচ্ছে করিলেন। রাজা এই চিত্তামণি রত্ন
দরিদ্র পুরুষকে দিয়া যোগপাদুকারোহণ করিয়া
স্বস্থানে আইলেন। পুত্রলিকা কহিলেন হে তোজরাজ
রাজা বিক্রমাদিত্যের এতাদৃশ মহত্ব তোমাতে যদ্যপি
এতাদৃশ মহত্ব থাকে তবে এই সিংহাসনে বসিয়া
অভিষিক্ত হও। তোজরাজ ইহা শুনিয়া উদ্বিসে
নিরস্ত হইলেন ॥

ইতি শ্রয়োদশী পুত্রলিকার কথা সমাপ্ত। ॥

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ପୁନର୍ବାର ଏକ ଦିବସ ଅଭିଷେକାର୍ଥ ସିଂହାସନେର ନିକଟେ
ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜ ଉପଚ୍ଛିତ ହିଲେନ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ପୁତ୍ରଲିକା
ଭୋଜରାଜାକେ କହିଲେନ ହେ ଭୋଜରାଜ ଶୁଣ । ଶ୍ରୀବିକ୍ର
ମାଦିତ୍ୟ ଅବତୀନଗରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ କରେନ ତାହାର ଏକ ମିଶ୍ର
ସୁମିଶ୍ର ନାମେ ଛିଲେନ ତିନି ଆପନ ବାଟୀହିତେ ତୀର୍ଥ
ଯାତ୍ରା କରିଯା ନାନା ତୀର୍ଥ ପ୍ରମଣ କରିତେ ଶକ୍ତାବତୀର ନାମେ
ଏକ ତୀର୍ଥତେ ଉପଚ୍ଛିତ ହିଲେନ । ସେ ତୀର୍ଥେ ଯୁଗାନ୍ଦିଦେଵ
ନାମେ ଏକ ଦେବତା ଛିଲେନ ତାହାର ପୂଜା ଓ ସ୍ଵର କରିଯା
ନଗରେ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହିଲେନ । ସେଇ ନଗରେ ଏକ
ଦେବାଳୟ ନିକଟେ ଜୁଲଦଗିତେ ଅନ୍ତର ସତତ ତୈଲ ପୂରିତ
କଟାଇ ଏକ ଦେଖିଯା ଉତ୍ସନ୍ନ ଲୋକେରଦିଗକେ ତିଜୋସା
କରିଲେନ ଲୋକେରା କହିଲ ମଦନସଞ୍ଚୀବନୀ ନାମେ ଏକ
ଦିବ୍ୟାନୀନା ଏହି ଦେଶେର ରାଜୀ ତାହାର ଏହି ପଗ ଏହି ତୈଲ
କଟାହେତେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହିଲେଓ ଯେ ପୁରୁଷ ନା ଘରିବେ ସେଇ
ପୁରୁଷ ଆମାର ସ୍ଵାମୀ ହିବେ । ସୁମିଶ୍ର ଲୋକେରଦେର
ପ୍ରମୁଖାଁ ଏହି ବାକ୍ୟ ଶ୍ରବଣ କରିଯା ମଦନସଞ୍ଚୀବନୀରାଜୀକେ
ଦେଖିଯା ତାହାର ଅନ୍ତି ସୌଷ୍ଠବ କଥ ଲାବଣ୍ୟ ଦେଖିଯା
ଅନ୍ତର ମୁଢ଼ ହିଯା ଅବତୀ ନଗରେ ଆସିଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମ
ଦିନୋର ସାଙ୍କ୍ଷାନ୍ତ ସକଳ ବ୍ୟାତ ନିବେଦନ କରିଲେନ ।
ରାଜୀ ସୁମିଶ୍ରର ବାକ୍ୟ ଶୁଣିଯା କେବଳ କୌତୁକାବିଷ୍ଟ ହିଯା
ତୈଲକଟାହେର ନିକଟେ ଗିଯା ତୈଲ ମଧ୍ୟେ ଝମ୍ପା ଦିଲେନ ।

ମଦନସଞ୍ଜୀବନୀ ଇହା ଶୁଣିଯା ଉଥାତେ ଆସିଯା ତାହା
ଅନ୍ଧକାଳେ ଦେଖିଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଘେର ଦକ୍ଷ ଶରୀରେ ଅମୃତାଭି
ଷେକ ହାରା ପୂର୍ବବ୍ୟ ନିର୍ବୁଣ ନିର୍ବିଶ ଶରୀର କରିଲ ।
ଦିବ୍ୟାନ୍ତନା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଘକେ କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ
ରାଜାର ସାହସ ବଡ଼ ଛଣ ଉତ୍ତର ତୈଲ କଟାହେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହେଯା
ହଇତେ ଅର୍ଥିକ ବା କି ସାହସ ଆଜେ ଆମି ରାଜାର
ପୁରୁଷାର୍ଥ ଜାନ କାରଣ ଏ ପଣ କରିଯାଛିଲାମ ବୁଝିଲାମ
ତୋମାର ବଡ଼ ପୁରୁଷାର୍ଥ ଅତେବ ତୋମାର ପ୍ରତି ତୁଷ୍ଟା ହିଁ
ଲାମ ଆମାର ନହିଁ ଏ ରତ୍ନାବତୀ ଦେଶେର ସ୍ଵାମୀ ହେଁ ।
ଏ କମ୍ପ ନାନା ପ୍ରକାରପିଯ ବାକ୍ୟେତେ ରାଜାର ତୌଦ୍ରକ ଆଘର
ନା ବୁଝିଯା ପୁନର୍ବାର ରାଜାକେ କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ ଏ
ସଂସାରେର ଯଥେ ତୁମି ଧନ୍ୟ ଯେ ହେତୁକ ଆମାର ମତ
ସୂନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀତେ ଏବଂ ଏତାଦୁଃ ରାଜସମ୍ପତ୍ତିଓ ତୋମାର
ଅନ୍ତଃକ୍ରମେ ଲୋଭ ଜନ୍ମାଇତେ ପାରିଲ ନା । ତଦତ୍ତରେ
ରାଜା ସୁମିଶ୍ରେର ଇନ୍ଦିତ ବୁଝିଯା ଦୁମିଶ୍ର ନାମେ ଆୟମି
ଏକେ ସେ ଦେଶେର ରାଜୀ କରିଯା ଏବଂ ମଦନସଞ୍ଜୀବନୀକେ
ତାହାକେ ଦିଯା ଆପନ ରାଜଧାନୀତେ ଆଇଲେନ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ
ପୁତ୍ରଲିଙ୍କା ଶ୍ରୀତୋଜରାଜକେ ଏ କଥା କହିଯା କହିଲେନ
ତୋମାର ଯଦି ଏତାଦୁଃ ଔଦ୍ଦାର୍ଯ୍ୟ ଥାକେ ତବେ ଏ ସିଂହାସନେ
ବସିବାର ଭାଜନ ହେଁ । ତୋଜରାଜ ଏ ବାକ୍ ଶୁଣିଯା
ଉଦ୍‌ଦିବସେ ଛାନ୍ତ ହଇଲେନ ॥

ଇତିଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ କଥା ॥

ପଞ୍ଚଦଶୀ ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ପୁନର୍ଦୀର ଏକ ଦିବସ ଅଭିମେକାର୍ଥ ସିଂହାସନ ସମୀପେ
ଛିତ୍ତ ଶ୍ରୀତୋଜରାଜକେ ଦେଖିଯା ପଞ୍ଚଦଶୀ ପୁତ୍ରଲିକା କହି
ଲେନ ହେ ତୋଜରାଜ ଶୁଣ ଏ ସିଂହାସନେ ବସିବାର ଯେ
ଓପ୍ୟୁକ୍ତ ତାହାର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣ । ରାଜୀ କହିଲେନ କହ ଲେ
ବୃତ୍ତାନ୍ତ କି କପ । ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲେନ ଏକ ସମୟେ ଶ୍ରୀବିକ୍ର
ମ୍ଯାଦିତ ହନ୍ତି ଆଶ୍ଵ ରଥ ପଦାତିକ କପ ଚତୁରପିନୀ ସେନା
ସମଭିବ୍ୟାହାରେ ସର୍ବଦିଗ୍ନିଜ୍ୟ କରିଯା ଏବଂ ରାଜୁସମ୍ମ
ହକେ ସ୍ଵବଶୀଳ୍ମୂଳ କରିଯା ଧୀସଟିବ କର୍ମସଟିବ ସଭାଙ୍କ
ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରଭୃତିର ସହିତ ସଭା ମଧ୍ୟେ ବସିଯାଇଛେ ଇନ୍ଦ୍ରବସରେ
ଶ୍ରୀତୋବନାଧ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରୀ ରାଜୁସାଙ୍କାଳକାରେ ଆସିଯା କୃତାଙ୍କୁଳି
ହଇଯା ବିନୟ ପୂର୍ବକ ନିବେଦନ କରିଲେନ ହେ ମହାରାଜ
ସକଳ ଧୂତୁର ରାଜୀ ବସନ୍ତ ଆପନକାର ବିଲାସ ବିପିନ
ସମ୍ମୁହେ ପ୍ରବେଶ କରିଲେନ ବନ ରାଜୀ ନବୀନ ପଲବ ଫୁଲ
ପୁଢ଼ିପ ମୁହଁରୀ ଭାରେତେ ପେରମ ଶୋଭାବିଶିଷ୍ଟ ହଇଯାଇେ
ସକଳ ସରୋବରେ ସରସିକିହ ପ୍ରକାଶ ହଇଯାଇେ ଭୟର ମାଲା
ମଧୁପାନେ ମତ୍ତା ହଇଯା ମନୋହର ଶକ୍ତ କରିଯାଇେ କୋକିଲ
ମିଥୁନ ମଧୁର ରବ କରିଯାଇେ । ଉଦ୍‌ଯାନପାଲେରଦେର ଏହି
ବାକ୍ୟ ଶ୍ରବଣ କରିଯା ରାଜୀ ସପେରିବାରେ ଶ୍ରୀତୋ ବନ ଗମନ
କରିଲେନ ନାନାମୁଖୀନେ ନାନାବିଧି ଦୂର୍ଘାନୁଭବ କରିଯା ବନ
ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତି ବିଚିତ୍ର ମଞ୍ଚପ ମଧ୍ୟନ୍ତିତ ମଣିମଣିତ କନକମୟ
ସିଂହାସନେ ଓପବିଷ୍ଟ ହଇଯା ପଣ୍ଡିତରଦେର ସହିତ ଶାନ୍ତ

ପ୍ରସର୍ତ୍ତ କରିତେ ଲାଗିଲେନ୍ । ଇତ୍ୟବସରେ ରାଜାର ଧର୍ମାଧି
କାରି ପଣ୍ଡିତ ଜାନ ଶାସ୍ତ୍ରୀର ଏକ ପ୍ରସର୍ତ୍ତ କରିଲୁନ୍ ହେ
ମହାରାଜ ଶୁନ ରାଜଲଙ୍ଘନୀ କଥନ କାହାତେବେ ଚିହ୍ନ ହଇଯା
ଥାକେନ ନା । ରକ୍ତ ମାଂସ ମଳ ମୃଦୁ ନାନା ବିଧି କାଧିମୟ
ଏ ଶରୀର ଓ ଚିହ୍ନ ନମ୍ବ ଏବଂ ପୂର୍ବ ମିଶ୍ର କଳତ୍ର ପ୍ରତ୍ଯାତି
କେହ ନିତ୍ୟ ନମ୍ବ ଅତ୍ୟବ ଏ ସକଳେ ଆତ୍ୟାତିକିଂ ଦୀତି କରା
ଆନି ଜନେର ଉପ୍ରୟୁକ୍ତ ନମ୍ବ ଦୀତି ଯେମନ ସୁଶଦ୍ଦାୟିକା
ବିଚ୍ଛେଦେ ଉତୋଧିକ ଦୁଃଖଦ୍ଵାୟିକା ହନ ଅତ୍ୟବ ନିତ୍ୟ
ବସ୍ତ୍ରତେ ମନୋଭିନିବେଶ ଜାନିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ନିତ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ବିଗ୍ରହ ପରମ ପୁରୁଷ ବ୍ୟାତିରେକେ କେହ ନମ୍ବ
ତ୍ରୀହାତେ ମନ ସୁଚିହ୍ନ ହଇଲେ ଜୀବ ଅସାବ ସଂସାର କାରା
ଗାର ହଇତେ ମୁକ୍ତ ହୟ । ରାଜା ଧର୍ମାଧିକାରିର ଏହି ବାକ୍ୟ
ଶ୍ରୀବନ୍ଦ କରିଯା କିଞ୍ଚିତ୍ କାଳ ଆୟ ମନେ ବିବେଚନା କରିଯା ।
କହିଲେନ୍ ହେ ଧର୍ମାଧିକାରି ତୁମି ଯାହା କହିଲା ମୁକ୍ତ ବାଟେ
ବଞ୍ଚତର ଛିଦ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ଶରୀରେତେ ପ୍ରାଣ ବାୟୁର ଚିତ୍ତ
ଜୀବେର ଜୀବନ ତାଦୃଶ ପ୍ରାଣ ବାୟୁର ଶରୀରହିତେ ନିର୍ଗମ
ଜୀବେର ମରଣ । ଅତ୍ୟବ ଜୀବେର ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମରଣ
ସହଜ ସାଂସାରିକ ଯାବନ୍ତ ବିଷୟ ଯାବନ୍ତ ଜୀବନ ତାବନ୍ତ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମରଣୋତ୍ତର କାହାର ଓ ସହିତ ସମ୍ମନ୍ଦ ଥାକେ ନା
ଇହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସକଳ ଜାନିଯାଓ ବିଷୟେତେ ମତ ଥାକେ ଇହାର
ପର ଅଜାନ ବଲ କି ଏ ଜାନ ନଷ୍ଟ ନା ହଇଲେବେ ପରମ
ପୁରୁଷେତେ ଚିହ୍ନତରାନୁରାଗ ହୟ ନା । ଅଜାନ ନାଶ
ସମ୍ବନ୍ଧୀ କରଣେ ହୟ ସେଇ ପରମ ସାଧୁ ଅତ୍ୟବ ତୁମି ପରମ
ସାଧୁ ବନ୍ତ । ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଏହି କପ ନାନା ପକାର ଜାନ

কথা কহিয়া ধর্মাধিকারিকে পরিতোষার্থ অষ্ট লক্ষ
স্বর্ণ মুদ্রা দিলেন। শ্রীতোজরাজ পঞ্চদশী পুত্রলিকার
প্রমুখাঃ এই উপার্থান শুনিয়া সে দিবস উপরত
হইলেন ॥

ইতি পঞ্চদশী পুত্রলিকা কথা সমাপ্তা ॥

মৌড়শী পুত্রলিকার কথা ॥

অনন্তর এক দিবস সিংহাসনের নিকটস্থ তোজ
রাজকে মৌড়শী পুত্রলিকা কহিলেন হে তোজরাজ যে
উগেতে এ সিংহাসনে বসিবার উপযুক্ত হয় বিশ্রামাদি
য়ের সেই উগের উপার্থান কহি শুন। চন্দ্রশেঘর
নামে এক রাজা ছিলেন তিনি এক দিবস সভা করিয়া
বসিয়াছেন ইতোমধ্যে এক বিদেশীয় এক ভট্ট সাঙ্কাঃ
গিয়া তাহার নানা পকার যশো বর্ণন করিয়া কহিল
সকল উগেতে উণি এমত লোকের আশ্রয় এবং আপনি
সকল উগের আশ্রয় এবং সকল উণি বোন্দা পুরুষ অন্তর
বিরল। রাজা চন্দ্রশেঘর উচ্ছ্রে এই বাক্য শুনিয়া
কহিলেন হে ভট্ট তুমি অনেক দেশ ভ্রমণ করিয়াছ
এতাদৃশ লোক কোথাও দেখিয়াছ কি ন।। ভট্ট কহি
লেন হে মহারাজ তাবৎ উণযুক্ত কেবল রাজা বিশ্রাম
দিল আছেন। রাজা চন্দ্রশেঘর উচ্ছ্রে প্রমুখাঃ
বিশ্রামাদিয়ের চরিত্র শুনিয়া উকুল্য হইবার স্পষ্ট।

କରିଯା ଦେବତା ଆରାଧନା କରିଲେନ । ଆରାଧନାଟେ ଦେବତା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହିଁଯା ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରକେ ଅକ୍ଷୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଦିଯା କହିଲେନ ହେ ରାଜନ୍ ତୁମି ପ୍ରଥମ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡେ ଶରୀର ଆଶ୍ରତି ଦିବା ସେ ଶରୀର ଦକ୍ଷ ହିଁଯା ପୁନର୍ଦ୍ଵାରା ଉତ୍ତମ ଶରୀର ହଇବେ । ଇହା କହିଯା ଦେବତା ଅପକାଶ ହଇଲେନ । ରାଜା ସେଇ କପେ ପ୍ରତିଦିନ ଶରୀର ହୋମ କରେନ ଅନତର ଦିବ୍ୟ ଶରୀର ହୟ ଏବଂ ଅକ୍ଷୟ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଯା ନାନା ପୃଷ୍ଠା ସନ୍ଧଯ କରେନ । ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରାଜାର ଏହି ସକଳ ବ୍ରାତ ରାଜା ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ନିକଟେ ଭାଙ୍ଗ କହିଲେନ ତାହା ଶୁଣିଯା ରାଜା ମନେ ବିବେଚନା କରିଲେନ ଯେ କ୍ଷତି ଆୟୁରମୀପ୍ରଚ୍ଛଳୀକରିବାକୁ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ନିଜ ତୁଳ୍ୟ କରେନ ସେଇ ବତ୍ତ କେବଳ ଆପନି ବତ୍ତ ହିଁଲେ ବତ୍ତ ନହେ ଯେମନ ମଲ୍ୟାଚଳ ଆୟୁରମୀପ୍ରଚ୍ଛଳୀକରିବାକୁ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ନିକଟ୍ସମ୍ଭବ ପରବର୍ତ୍ତତରଦିଗକେ ରତ୍ନମୟ କରେନ ନା ଅତେବର ତାହାର ରତ୍ନମୟତ୍ଵ ନିରଥକ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିତେ ସ୍ଵାପ୍ନିତ ଲୋକ ଯାହାତେ ସୁର୍ଥୀ ଥାକେ ଏ ଉତ୍ସମ ଲୋକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ସର୍ବତୋତ୍ତମାବେ ସୁର୍ଥୀ ବର୍ତ୍ତନ କିନ୍ତୁ ତାହାର ପ୍ରଥମ ଉତ୍ସତୈଲ ପ୍ରବେଶ ବତ୍ତ ଏକ ଦୁଃଖ ଏ ଦୁଃଖ ତାହାର ଯାହାତେ ଫତ୍ତନ ହୟ ଏ ଆମାର ଅବଶ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏହି କପ ମନେ ବିଚାର କରିଯା ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରର ରାଜଧାନୀତେ ରାଜା ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଆପନି ଗିଯା ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହବାମାଧ୍ୟେ ଦେବୀ ପ୍ରଥମ ହିଁଯା କହିଲେନ ହେ ସାତ୍ତ୍ଵିକ ଶିରୋମଣି ତୁମି ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡେ ନିଷ୍ପତ୍ୟମୋଜନ କେନ ପ୍ରବେଶ

କରିଲା ରାଜୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ତୋମାର ତୁଳ୍ୟ ହବେ ଏହି ବିଷମ
ଦୂରାଘର କରିଯାଛିଲ ଏହି ପ୍ରୟୁକ୍ତ ନିତ ଶରୀର ଦାହେର
ଦୁଃଖ ପାଯା । ଆମାର ଆରାଧନା ଅନେକ କରିଯାଇଛେ ଏହି
ହେତୁକ ଅକ୍ଷୟ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଯାଇଁ ତୁମି ଏ ସାହସ ନିରଥକ
କେନ କରିଲା । ସେ ଯା ହୁଏ ସମ୍ପତ୍ତି ବର ପ୍ରାର୍ଥନା କର ।
ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ କହିଲେନ ହେ ଦେବି ଯଦି ଆମାକେ ପ୍ରସନ୍ନ
ହଇଲେନ ତବେ ରାଜୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରର ପଠହ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ
ପ୍ରବେଶ ଶରୀର ଦାହେର ଦୁଃଖ ନା ହୟ ଏହି ବର ଦେଓ ।
ଦେବୀ କହିଲେନ ହେ ରାଜନ୍ ତୁମି ଅତିଦାତା ଦୟାଲୁ ତକ୍ତ
ଏ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟା ହଇଯା ତୋମାର ଅତିଲକ୍ଷିତ ବର ରାଜୀ
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରକେ ଦିଲାମ । ଇହା କହିଯା ଦେବୀ ଅତିରିତା
ହଇଲେନ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରର ମହାଦୁଃଖ ଘଣ୍ଟନ
କରିଯା ଯୋଗପାଦୁକାରୋହଣ କରିଯା ସ୍ଵମ୍ଭାନେ ଆଇଲେନ ।
ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲେନ ହେ ତୋତରାଜ ଶୁଣ ରାଜୀ ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ
ଆପନି ଆଗ୍ନିତେ ପ୍ରବେଶ କରିଯା ପରେର ଦୁଃଖ ଯୋଚନ
କରିଯାଇନ ଏମତ କେ କରିତେ ପାରେ । ଏତାଦୃଶ ମହତ୍ୱ
ଯଦି ତୋମାତେ ଥାକେ ତବେ ଏହି ସିଂହାସନେ ବସିତେ ପାର ।
ପୁତ୍ରଲିକାର ଏହି ବାକ୍ୟ ଶୁଣିଯା ତୋତରାଜ ଅଧୋ ମୁଖ
ହଇଲେନ ॥

ଇତି ମୋତୃଶୀ କଥା ସମାପ୍ତା ॥

ସନ୍ତଦଶୀ ପୁଞ୍ଜଲିକାର କଥା ।।

ଆଜ ଏକ ଦିବସ ଅଭିଷେକାର୍ଥ ଦିଂହାନ ସମୀପଚିହ୍ନ
ଭୋଜରାଜଙ୍କେ ସନ୍ତଦଶୀ ପୁଞ୍ଜଲିକା କହିଲ ହେ ରାଜନ୍ତ
ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ଔଦାର୍ଯ୍ୟ କି କପ ଛିଲ ତାହା ଶୁଣ ।
ଅବତ୍ତୀ ନଗରେତେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଯେ କାଳେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ
କରେନ ସେ କାଳେ ରାଜାର ଧର୍ମବଳେ ଥାଏ ସକଳ ଲୋକ
ପୁଣ୍ୟତେ ରତ୍ନ । ଶ୍ରୀ ଜନେବା ଏକ ପୁରୁଷ ସ୍ଵତିରେକେ ଆନ୍ୟକେ
ଜାନେ ନା ସକଳ ଭୂମିତେ ସକଳ ଶସ୍ୟ ହୟ ପାପେତେ ବିରାଗ
ଧର୍ମତେ ଅନୁରାଗ ଶାନ୍ତର୍ଥେ ଦୃଢ଼ ଥିଲୁ ଅତିଥି ଦେବା
ଶିତ୍ତମାତ୍ରରାଜପ୍ରତିର ଆଜାନୁରତ୍ନ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ବିଦ୍ୟାର
ଅନୁଶୀଳନ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ପରମ ଧର୍ମତେ ସର୍ବ ଦେଶ ପରମ
ଶୋଭିତ ଛିଲ । ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ରାଜନୀତି
ଶାନ୍ତାନୁସାରେ ପ୍ରଜାପାଲନ ଦୁଷ୍ଟନିଧି କରିଯା ପରମ ସୁଧୀ
ରାଜ୍ୟ ଭୋଗ କରେନ । ଇତ୍ୟବସରେ ଏକ ଦିବସ ଉଦ୍ୟାନ
ପାଲ ରାଜାର ସାଙ୍ଘାତିକ କ୍ରତ୍ତାଙ୍କଳି ହଇଯା ନିବେଦନ କରିଲୁ
ହେ ମହାରାଜ କାଳାନ୍ତକ ଯମ ତୁଳ୍ୟ ଭୟକ୍ରିର ପର୍ବତ ସୁଦୃଶ
ଶରୀର ଏକ ଶୂକର ଆସିଯା ଫ୍ରୀଡ଼ାବିପିନେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହଇଯାଛେ
ତନ୍ଦ୍ରମେ ଆମରା ଆରାୟ ବନ ଯାଗ କରିଯା ପଲାଇଯା ଆସି
ଯାଛି ଶୀଘ୍ର ଶୂକର ନିବାରଣ ଯେ କପେ ହୟ ତାହାତେ ଅବ
ଧାନ କରନ । ଉଦ୍ୟାନ ପାଲେର ଏହି ବାକ୍ୟ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ
ମୃଗ୍ୟାନୁମୋଦେ ଶୂକର ନିବାରଣାର୍ଥ ବାରଣାରୋହଣ କରିଯା
ଆପନି ଏକାକୀ ପ୍ରମୁଖ କରିଲେନ । ଉତ୍ତନେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମ

ମାଦିଲ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହବାମାଣେ ଶୂକର ଅନ୍ତରୁ ଭୀତ୍ର ହହ୍ୟା
ପଳାଯନ କରିଲ । ରାଜୀ ଉଥ ପଞ୍ଚାଥ ଗମନ କରିଲେନ ।
ଏହି କପେ ସେ ଶୂକର ଅନେକ ବନ ଅତିକ୍ରମଣ କରିଯା ଏକ
ଗହନ କାନନେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହଇଲ । ରାଜୀଓ ଉନ୍ନିକଟେ ଗିଯା
ଓପସିତ ହଇଲେନ ଶୂକର କୋନହ ପ୍ରକାରେ ଆମ୍ବାଣେର
ଓପାଯ ନା ପାଇୟା ଦେଇ ବନେତେ ଉଚ୍ଛତର ଏକ ଗିରିର,
ତୁହା ପିନ୍ଧାନ କପାଟ କବ ହଇୟାଛିଲ ଦେଇ ତୁହାର କପାଟ
ଦାତେ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରିଯା ତୁହାର ମଧ୍ୟେ ଶୂକର ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହଇଲ ।
ରାଜୀ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଲ ହସିହଇତେ ନାମିଯା ଫୁଲ ଚର୍ମ
ଧାରଣ କରିଯା ଅନ୍ତରୁ ସାହସେ ଏକାକୀ ତୁହାର ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ
କରିଲେନ । ଦେ ତୁହା ଅତି ବିଶ୍ଵରୀ ଏକ ଦେଶେର ପୋଯ
ରାଜୀ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଆନ୍ଦେଶଗ କରିଯା କୋଥାଓ ଶୂକରରେ
ଉତ୍ତର ନା ପାଇୟା ତୁହାର ମଧ୍ୟେ ଭ୍ରମଣ କରିତେବେଳେ ଇତିମଧ୍ୟେ
ଅପୂର୍ବା ଏକ ନଗରୀ ଉଥାତେ ଦେଖିଯା ଉନ୍ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ
ହଇଲେନ । ଦେ ପୂରୀର ମଧ୍ୟେ ଗିଯା ନାରାଯଣ ଯେ କପେ
ବଲିର ଦ୍ଵାରି ହହ୍ୟାଛିଲେନ ଦେଇ କପେର ପ୍ରତିମା ଉଥାତେ
ଦେଖିଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଲ ନାନା ପ୍ରକାର ସ୍ତବ ଓ ପ୍ରଗାମ ଓ
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିଯା ପ୍ରତିମାର ସମୁଦ୍ରେ କୃତାଙ୍କୁଳି ହହ୍ୟା
ଦାଁତାଇଲେନ । ରାଜୀର ଭକ୍ତି ଶନ୍ତାତେ ନାରାଯଣ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ
ହହ୍ୟା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଲଙ୍କେ ରସ ରସାଯନ ନାମେ ଦିବ୍ୟ ଦ୍ଵରମ୍ଭୟ
ଦିଯା ତାହାର ଫୁଲ କହିଲେନ । ହେ ମହାରାଜ ଏହି ଯେ ରସ
ନାମେ ବନ୍ଦ ଇହାହଇତେ ସାଂସାରିକ ଭୋଗେର ଉପ୍ୟୁକ୍ତ
ସଥିନ ଯାହା ଚିତ୍ତ କରିବା ତାହାଇ ପାଇବା । ଏହି ଯେ
ରସାଯନ ନାମେ ପରମ ପଦାର୍ଥ ଇହାହଇତେ ପରମାର୍ଥ ଉପ୍ୟୁକ୍ତ

যখন যাহা চিতা করিবা তাহা পাইবা। এই কপে
শ্রীবিক্রমাদিল নারায়ণ প্রসাদে বস্তুবয় পাইয়া সে
গুহাহইতে নির্গত হইয়া পূর্ব বৎ গুহার হার কপাটে
কহ করিয়া হস্তিতে আরোহণ করিয়া স্বরাজধানীতে
আসিতেছেন পথমধ্যে সর্বশাস্ত্র পঞ্জিত অন্তর্ভুক্ত দুঃখী
পিতা পুন্থ ব্রাহ্মণবয়কে দেখিয়া তাহারদের সর্ব
বৃত্তান্ত শুনিয়া পরদুঃখে অন্তর্ভুক্ত দুঃখী হইয়া এই রস
রসায়ন দ্বয়বয় এই পিতা পুন্থ ব্রাহ্মণবয়কে দিয়া
স্বরাজধানীতে উপস্থিত হইলেন। সন্তদশী পুত্রলিকা
কহিল হে ভোজরাজ শ্রীবিক্রমাদিলের শৌর্য ঔদ্যোগ্য
এই কপ ছিল তুমি যদি এই কপ হও তবে এ সিংহাসনে
বসিতে পার। শ্রীভোজরাজ এই কথাতে উদ্বিবন
উপরত হইলেন ॥

ইতি সন্তদশী কথা ॥

অষ্টাদশী পুত্রলিকার কথা ॥

অপর এক দিবস অভিযেকার্থ সিংহাসন নিকটে
উপস্থিত শ্রীভোজরাজকে অষ্টাদশী পুত্রলিকা কহিল।
হে ভোজরাজ এ সিংহাসনে বসিবার উপযুক্ত যে
রাজা তাহার সাহস ঔদ্যোগ্যাদি রাজগুণ যে কপ তাহা
কহি শুন। এক দিবস সিংহাসনস্থ মহারাজ শ্রীবিক্র
মাদিলের সাক্ষাৎ কৃতাঙ্গলি হইয়া এক হারি নিবেদন

କରିଲ । ହେ ମହାରାଜ ଅନ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏକ କଥା ଶୁଣିଲାମ
ଓଦୟାଚଲେର ଶିଥାରେ ଉପରେ ଏକ ଦେବତାୟତନ ଆଜେ
ଉଦୟଭାଗେ ଯଣି ମୁକ୍ତା ପ୍ରବାଳାଦି ସ୍ଥିତି ସ୍ଵର୍ଗମୟ ସୋଦାନେ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକ୍ ଶୋଭିତ ଅପୂର୍ବ ଏକ ସରୋବର ଆଜେ । ସେଇ
ସରୋବରେର ମଧ୍ୟେ ସ୍ଵର୍ଗମୟ ଏକ ସ୍ତମ୍ଭ ଆଜେ ସେ ସ୍ତମ୍ଭର
ଉପରେ ନାନା ରତ୍ନ ଜଡ଼ିତ କାଞ୍ଚନମୟ ଏକ ସିଂହାସନ
ଆଜେ । ସୂର୍ଯ୍ୟାଦୟ କାଳାବଧି ମଧ୍ୟାହ୍ନକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ସିଂହାସନ ସହିତ ଏ ସ୍ତମ୍ଭ କ୍ରମେୟେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହିଁଯା ସୂର୍ଯ୍ୟ
ମଞ୍ଚଲ ପର୍ଶ କରେ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ କାଳାବଧି ଅନ୍ତକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
କ୍ରମେୟେ ଦ୍ଵାଦୟ ହିଁଯା ପୂର୍ବମତ୍ତ ସରୋବରେର ମଧ୍ୟେ ଥାକେ ।
ଏହି ଯତ ପ୍ରତିହ ହୟ ଦ୍ଵାରିକେର ପ୍ରମୁଖାୟ ଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା
ଶୁଣିଯା ରାଜା ଅଠତ କୋତୁକାବିଷ୍ଟ ହିଁଯା ଯୋଗପାଦୁକା
ରୋହଣ କରିଯା ଏ ସରୋବରେର ନିକଟେ ଗିଯା ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ହିଁଲେନ । ସୂର୍ଯ୍ୟାଦୟ କାଳେ ଏ ସ୍ତମ୍ଭ ଜଳମଧ୍ୟାହ୍ନିତେ
ନିର୍ଗତ ହିଁଯା ବର୍ଣ୍ଣମାନ ହୟ । ଏ କାଳେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଲ୍
ସ୍ତମ୍ଭୋପରିଚ୍ଛ ସିଂହାସନେର ଉପରେ ଗିଯା ଅବଶ୍ଵିତ କରି
ଲେନ । ସ୍ତମ୍ଭ କ୍ରମେୟେ ବର୍ଣ୍ଣମାନ ହିଁଯା ମଧ୍ୟାହ୍ନକାଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ
ମଞ୍ଚଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଁଲେ ସ୍ତମ୍ଭୋପରିଚ୍ଛ ସିଂହାସନ
ଚିତ୍ତ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଲ୍ ପଢ଼ୁତର ସୂର୍ଯ୍ୟାତପେ ଭର୍ତ୍ତୁତ ହିଁଯା
ଅଚେତନ ହିଁଲେନ । ଉଦନତର ଶ୍ରୀସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମା
ଦିଲ୍ୟେର ସାହସ ଦେଖିଯା ଅଠତ ତୁଷ୍ଟ ହିଁଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମା
ଦିଲ୍ୟେର ଶରୀରେ ଅମୃତ ବର୍ଷଣ କରିଯା ରାଜାକେ ଦଚେତନ
କରିଲେନ । ରାଜା ଚେତନ ପାଇଯା ଭକ୍ତି ଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ବକ
ଶ୍ରୀସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତାର ଅନେକ ସ୍ତବ କରିଲେନ । ଶ୍ରୀସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା

ରାଜାର ସ୍ତବେ ସନ୍ତକ୍ଷ ହଇଯା ପ୍ରତିଦିବ୍ଲୁସ ଏକ ଭାବ ପରିମିତ
ସୁବର୍ଣ୍ଣଦାୟି କୁଞ୍ଚଳବ୍ରଯ ରାଜାକେ ଦିଲେନ । ରାଜା ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତ୍ୟ
ଦେବତାର ପ୍ରସାଦେ ଏହି କୁଞ୍ଚଳବ୍ରଯ ପାଇଯା ଯୋଗପାଦୁକାରୋହଣ
କରିଯା ସନ୍ତ୍ଵନ୍ତ ସମୟେ ସ୍ଵକୀୟ ରାଜ୍ୟଧାନୀତିରେ ଆସିଅନ୍ତେଜେନ
ଇତିମଧ୍ୟେ ଏକ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵାରା ଦେଖିଯା ଦୟାକୁଳଚିତ୍ତ
ହଇଯା ସେଇ କୁଞ୍ଚଳବ୍ରଯ ଏହି ଦ୍ଵାରା ଦିଲେନ । ଏହି
ଓପାର୍ଥାନ ଅଷ୍ଟାଦଶୀ ପୁତ୍ରଲିକା ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜକେ କହିଯା
କହିଲେନ ହେ ଭୋଜରାଜ ତୁମି ଯଦି ଏତାଦୃଶ ପ୍ରଭାବ ଶାଲୀ
ହଁ ତୁ ଏ ସିଂହାସନେ ବସିତେ ପାର । ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜ
ଆପନାର ତାଦୃଶ ପ୍ରଭାବ ନୟ ହେଲା ବୁଝିଯା ଉଦ୍‌ଦିବସେ
ଓପରତ ହଇଲେନ ॥

ଇତି ଅଷ୍ଟାଦଶୀ କଥା ॥

ତ୍ରିନବିଶ୍ଵତି ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ପୁନର୍ଦୀର ଏକ ଦିବସ ଅଭିଯେକାର୍ଥୋପର୍ଚିତ ଶ୍ରୀଭୋଜ
ରାଜକେ ତ୍ରିନବିଶ୍ଵତି ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲା । ହେ ଭୋଜରାଜ
ତୁମି ଏହି ସିଂହାସନେ ବସିବାର ଉପ୍ୟୁକ୍ତ ନହ । ଏ ସିଂ
ହାସନେ ବସିବାର ଉପ୍ୟୁକ୍ତ ଯେ ରାଜା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ
ଛିଲେନ ତାହାର ମହତ୍ତ୍ଵ ଯେମନ ତାହା ଶୁନ । ଏକ ଦିବସ
ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ସ୍ଵୀୟ ପ୍ରଜାବର୍ଣ୍ଣରୀ କି କପ ବ୍ୟବହାରେ ଆଚେ
ଇହାଜାନିବାର କାରଣ ତୁମଙ୍କପେ ଏକାକୀ ଯୋଗପାଦୁକାରୋହଣ
କରିଯା ଦେଶ ଭ୍ରମଣ କରିତେ ପଦ୍ମାଲମ୍ବ ନାମେ ପୂରୀର

মধ্যে প্রবিষ্ট হইলেন। উথাতে অপূর্ব এক দেবালয়
নিকটে ঢারি বৃশচারী পরম্পর কথোপকথন করেন।
উন্মধ্যে এক বৃশচারী কহিলেন আমি তীর্থ যাওতাতে
অনেক দেশ দেবস্থান নদী পর্বত দেখিয়াছি কিন্তু
কনক কূট নামে এক পর্বত তাহাতে পিলোকনাথ নামে
এক যোগী নিবাস করেন আমি তথা যাইতে পারিলাম
না উনিকটদেশস্থ লোকেরদের প্রমুখাংশ শুনিলাম
কনককূট পর্বত অন্তর্ভুক্ত দুর্গম তথা গেলে প্রাণ বাঁচা
তার। অতএব আমি সেই দেশহইতে নিবৃত্ত হইলাম
স্তু পুন ধন আদি যত বিষয় আছে এ সকল যদি
যায় তবে চেষ্টা করিলে পুনর্বার হয় এ শরীরের গেলে
সহস্র চেষ্টাতেও হয় না এ শরীরের স্থিতিতে সর্ব
সিদ্ধি হয় অতএব নীতি শাস্ত্রানুসারে সর্বাপেক্ষয়া
সর্বত্তোভাবে শরীরসংরক্ষণ অবশ্য কর্তব্য। রাজা
যোগীরদের পরম্পর কথোপকথনের মধ্যে এক যোগীর
এই বাক শ্রবণ করিয়া কহিলেন অন্তর্ভুক্ত শক্তিশালি
পুরুষের বড় ভার কোনহ কর্ম নয় এবং নীতি শাস্ত্রসিদ্ধ
ব্যবসায়কারি লোকের দুর্লভ কিছু নয় পঞ্জিতেরদের
কোন দেশ বিদেশ নয় প্রিয়হিতবাদি জনের শত্রু কেহ
নয়। ইহা কহিয়া যোগপাদুকারোহণ করিয়া কনককূট
পর্বত এ যোগীর নিকটে গিয়া উপস্থিত হইলেন।
যোগী রাজাকে দেখিয়া কহিলেন হে মহারাজ বিক্রম
দিল্ল ভূমি এস্থানে কনিমিত্ত আসিয়াছ। রাজা কহি
লেন কেবল আপনকার সন্দর্শনার্থ। উদনতর যোগী

ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟକେ ଉତ୍ସମ ରାଜଲକ୍ଷ୍ମୀଯୁକ୍ତ ପରମ ସାତ୍ତ୍ଵିକ
ଜାନିଯା କନ୍ଥା ଘଣ୍ଟିକା ଦେଖ ନାମେ ଦିବ୍ୟ ପଦାର୍ଥତ୍ୱୟ ଦିଯା
ଏ ପଦାର୍ଥତ୍ୱୟର ଟ୍ରେ କହିଲେନ୍ । ହେ ମହାରାଜ କନ୍ଥା
ନାମେ ଯେ ଏ ଦ୍ଵଦ୍ୟ ଇହାର ଏହି ଟ୍ରେ ଧନ ଅଳକାର ବସ୍ତ୍ରାଦି
ଯେ ଦ୍ଵଦ୍ୟ ମନେ କରିବା ଏ କନ୍ଥାକେ ବାମ ହଞ୍ଚେ ମ୍ପର୍ଶ କରିବା
ଦେଇ ଚିତ୍ତିତ ଦ୍ଵଦ୍ୟ ସକଳ ଏ କନ୍ଥା ହଇତେ ହଇବେ । ଏ
ଘଣ୍ଟିକାତେ ହତ୍ତି ଅଷ୍ଟ ରଥ ପଦାତି ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ୟ ଯତ
ଲିଖିତେ ପାରିବେ ତତ ହଇବେ । ଆର ଯେ ଏହି ଦେଖ
ଇହାକେ ଦକ୍ଷିଣ ହଞ୍ଚେ କରିଯା ଯେ ମୃତ ଶରୀର ମ୍ପର୍ଶ କରିବା
ଦେଇ ମୃତ ଶରୀର ସଜୀବ ହଇବେ । ଆମାର ଯୋଗ ବଳଲକ୍ଷ୍ମୀ
ବନ୍ଦୁତ୍ୱୟ ତୋମାକେ ଉପ୍ୟୁକ୍ତ ପାତ୍ର ଜାନିଯା ଦିଲାମ୍ ।
ଉଦନତ୍ତର ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଯୋଗିର ପ୍ରସାଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏ ବନ୍ଦୁତ୍ୱୟ
ପାଇଯା ପ୍ରଗାମ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିଯା ଯୋଗ ପାଦୁକାକୁଡ଼ ହଇଯା
ସ୍ଵରାଜ୍ୟଧାନୀତେ ଆଇବେନ ପଥି ମଧ୍ୟେ ବନେତେ ଦ୍ରମଣ କରେ
ଅନ୍ୟତ ଦୁଃଖିତ ଏକ ଉତ୍ସମ ପୁରୁଷକେ ଦେଖିଯା ଜିଜ୍ଞାସା
କରିଲେନ ହେ ପୁରୁଷ ଭୂମି କେ କେନ ବନେ ଦ୍ରମଣ କରେ ।
ଏ ପୁରୁଷ କହିଲେନ ଆମି ଏକ ଦେଶେର ରାଜ୍ୟ ଛିଲାମ
ଆମାର ଶଶ୍ଵରଗେରା ଅନ୍ୟତ ପ୍ରବଳ ହଇଯା ଆମାର ଆଜ୍ଞୀଯ
ବଗେରଦିଗକେ ଯୁଦ୍ଧରେ ନଷ୍ଟ କରିଯା ଆମାର ରାଜ୍ୟ ଦାରାଦି
ସକଳ ଆକ୍ରମଣ କରିଯା ଲଇଲ୍ । ଦେଇ ଦୁଃଖେ ଆମି
ଅନ୍ୟତ ଦୁଃଖିତ ହଇଯା ଶଶ୍ଵ ଭୟ ଅନ୍ୟ କୋନହ ନଗର ମଧ୍ୟେ
ଥାକିତେ ନା ପାରିଯା ବନମଧ୍ୟେ ଏକାକୀ ଦ୍ରମଣ କରିତେଛି ।
ଆମି ବଢ଼ ଦୁଃଖୀ ଆମାର ଦୁଃଖେର କଥା ଶୁଣିଲେ ପାଷାଣ
ଦ୍ଵର ହୟ । ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ନାନା ପକାର ଦୁଃଖୋକି ଏ ପୁରୁଷର

ଶୁନିଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଅତିଶ୍ୟ ଦୟାବିଷ୍ଣତିତେ ହଇଯା ଏ ପୁରୁଷକେ ଯୋଗିପ୍ରସାଦଲବଧ କନ୍ଥାଦି ଦ୍ଵରାଶ୍ୟ ଦିଯା ସ୍ଵରାଜୁଧାନୀତେ ଆସିଯା ଉପସ୍ଥିତ ହଇଲେନ । ଏ ପୁରୁଷ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଦତ୍ତ ଦିକ୍ ବଞ୍ଚିତ୍ୟ ପର୍ବତାବେ ପୂର୍ବବ୍ୟ ସ୍ଵରାଜ୍ୟଦାରାଦି ପରିଜନ ପାପ୍ତ ହଇଲେନ । ଝୁନବିଂଶତି ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲେନ ହେ ଭୋଜରାଜ ଏଇ ସିଂହାସନେ ଯେ ରାଜ୍ୟ ବସିଲେ ତାହାର ଔଦ୍‌ଦୟ ଯେ କପ ଛିଳ୍ନ ତାହା କହିଲାମ । ତୁମି ଯଦି ତାଦୃଶ ଔଦ୍‌ଦୟଯୁକ୍ତ ହଁ ତବେ ଏ ସିଂହାସନେ ବସିଲେ ପାର । ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜ ଏଇ କଥା ଶୁନିଯା ଉଦ୍‌ଦିବସେ ପରାବୃତ୍ତ ହଇଲେନ ॥

ଇତି ଝୁନବିଂଶତିତମୀ କଥା ॥

ବିଂଶତି ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ଅନ୍ତର ଏକ ଦିବସ ବିଂଶତି ପୁତ୍ରଲିକା ସିଂହା ସନ ନିକଟେମ୍ଭ ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜକେ ଦେଖିଯା କହିଲ । ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ତୁଳ୍ୟ ଯଦି ତୁମି ହଁ ତବେ ଏଇ ସିଂହାସନେ ବସିଯା ଅଭିଷିକ୍ତ ହିତେ ପାର । ଶୁନ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଯେ କପ ଛିଲେନ ଏକ ଦିବସ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ବୁଦ୍ଧିସାଗର ନାମା ମନ୍ତ୍ରୀ ବୁଦ୍ଧିଶେଷର ନାମ ସ୍ଵପ୍ନଶକେ ଅନ୍ତର ମୂର୍ଖ ସ୍ଵସନାବିଷ୍ଟ ଚିତ୍ତ ଜାନିଯା କହିଲେନ । ହେ ପୁଣ୍ୟ ତୁମି ରାଜୁମନ୍ତିର ସତ୍ତାନ ହଇଯା ମୂର୍ଖ ହଇଲା ପଣ୍ଡିତ ଲୋକେରଦେର ସଂହବାସ ଶାନ୍ତାନୁଶୀଳନ କରିଲା ନାଶାନ୍ତାତ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶିତା ସଂଶକାର

संक्षित बुद्धि ये मनुष्यों ना हईल से मनुष्य मनुष्टा
कार मात्र वस्तुतः पञ्च विवेचना करिया बुद्धि। शास्त्रीय
बुद्धिर तावाताव अथवा मनुष्ये पञ्च त्रिद वावहारिक
आहार निमा तथा मैथुनादि विषयक बुद्धि मनुष्य पञ्चर
एक कप किञ्चिन्मात्र विशेष नाहि। तोमार से
शास्त्रीय बुद्धि हईल ना आउतेव तोमार जीवन ब्रह्म।
ऐ रुप पित्रार शिंकार्थ उत्तर्सन वाक्य शुनिया शास्त्रा
त्यासे निश्चित चित्त हईया विदेशे आसिया सद्गुरुकर
उपासना करिया सकल शास्त्रे ब्रह्मपन्न हईया स्वदेशे
आईसेन पर्थिमध्ये एक नगरे देवतायतन देखिलेन
देव सन्दर्शनार्थ से स्थाने आसिया उद्दिवसे उथातेह
थाकिलेन सक्ष्या समये ऐ देवतायतनेर निकटस्थ
अपूर्व एक सरोबर छिल सेहे सरोबरहहैते अष्ट
दिव्य कन्या निर्गता हईया देवतार निकटे आसिया
समस्त राशि ऐ देवतार पूजा ऊप स्वादि करिया
प्रत्ताते सरोबररेर मध्ये ऐ अष्ट कन्या प्रविष्टा हईलन।
ऐ महदद्भूत बुद्धिशेषर नामा मन्त्रि पूर्ण देखिया
स्वप्नरेते आसिया कथक दिवसेर पर श्रीविक्रमादिन्यके
कहिलेन राजा शुनिया अग्रत आद्भूत जानिया ऐ
देवतायतन निकटे आसिया निशा समये मन्त्रिपूर्ण
ये कप कहियाछिलेन से कप समस्त देखिलेन।
प्रातःकाले ऐ अष्ट कन्या पूसूरणीर मध्ये ऊप दिया
ऊले प्रविष्टा हवायात्र राजाओ उद्कृष्णां ऊप दिया
जल मध्ये प्रविष्ट हईलेन। अनतर कन्यारा राजाके

দেখিয়া কহিলেন হে মহারাজাধিরাজ বিক্রমাদিত্য
 ভূমি আদ্য শুভাদৃষ্টিবশতঃ আমারদের প্রয়োগ হইয়াছ
 আমারদের সঙ্গে আইস। কন্যারা রাজাকে এই কপ
 কহিয়া পাতাল লোকে রত্নময় স্বপুরীর মধ্যে লইয়া
 গেলেন কহিলেন হে মহারাজ এই রাজপুরী ভূমি প্রহণ
 কর। রাজা কহিলেন আমার রাজপুরী আছে এই
 রাজপুরীতে আমার কি প্রয়োজন কিন্তু তিজাসি তোমরা
 কে এ পূরী বা কার। কন্যারা কহিলেন আমরা অক্ষ
 কন্যা অক্ষ সিহি এ পূরী আমারদের ক্ষীড়ামন্দির
 তোমার দর্শনে আমরা আঘত সন্তুষ্ট। হইয়াছি অতএব
 তোমাকে পারিতোষিক অক্ষ রত্ন দি প্রহণ কর। এ
 অক্ষ রত্নের গুণ এই একেতে মানসসিহি হয় দ্বিতীয়েতে
 ভোজনীয় দ্বয় শপথ যাহা চাহ উপন তাহা পাওয়া
 যায় দ্বিতীয়েতে চতুরদী সৈন্য প্রাপ্তি চতুর্থে দিব্য গতি
 সিহি পঞ্চমে যোগপাদুকা প্রাপ্তি ষষ্ঠে সর্ব স্মৃত হয়
 সপ্তমে সর্বজ্ঞ হয় অক্ষমে সাতোষ প্রাপ্তি এই কপ অক্ষ
 রত্নের গুণ কহিয়া কন্যারা রাজাকে অক্ষ রত্ন দিলেন।
 রাজা এ অক্ষ রত্ন পাইয়া স্বরাজ্যবীনীতে আসিতেছেন
 পথি মধ্যে এক দরিদ্র ব্রাহ্মণ রাজা বিক্রমাদিত্যকে
 জানিয়া আশীর্বাদ করিয়া তিঙ্কা করিলেন। হে
 মহারাজ আমি ব্রাহ্মণ অঘত দুঃখী ভূমি উত্তম রাজা
 আমাকে এমন তিঙ্কা দেও যে আমার কোনহ বিষয়ে
 অসন্তুষ্ট না থাকে এবং সদা সুস্থি থাকি। রাজা
 ব্রাহ্মণের এই বাক শুনিয়া কোন বিচার না করিয়া এই

অষ্ট রত্ন ব্রাহ্মণকে দিয়া স্বপুরীতে আইলেন। বিশ্বতি
পুত্রলিকা কহিল হে ভোজরাজ তোমার যদি এতাদৃশ
ঔদার্ঘ্য থাকে তবে এ সিংহাসনে বসিবার প্রয়াস কর
নতুবা কেন বৃথা প্রয়াস করিয়া মনঃপীড়া পাও। এই
কথাতে শ্রীভোজরাজ লক্ষ্মিত হইয়া ক্ষান্ত হইলেন।

ইতি বিশ্বতিউমী কথা ॥

একবিশ্বতি পুত্রলিকার কথা ॥

অনন্তর এক দিবস শ্রীভোজরাজকে সিংহাসন নিষ্ঠ
উপস্থিত দেখিয়া একবিশ্বতি পুত্রলিকা কহিল।
ভোজরাজ এই সিংহাসনে বসিবার উপযুক্ত যে রাজা
ছিলেন তাহার ঔদার্ঘ্য শুন। এক দিবস কোন দেশে
কি অদ্ভুত সামগ্ৰী আছে ইহা দেখিবার কারণ শ্রীবিক্র
মাদিত্য যোগপাদুকারোহণ করিয়া দেশ দ্রমণ করিতে।
এক পূরীরমধ্যে দেবতায়তনে উত্তরিলেন। উত্তর
দেবতাকে প্রণাম প্রদক্ষিণ স্বর করিয়া বসিয়াছেন
ইন্দৱসরে এক বিদেশীয় পুরুষ এই দেবতায়তনে আসিয়া
শ্রীবিক্রমাদিত্যকে দেখিয়া কহিলেন হে সৎপুরুষ
তোমাকে সম্পূর্ণ রাজলক্ষণযুক্ত দেখিতেছি অতএব বুঝি
রাজা হইবা। রাজাৰ রাজ্য চিতা পরিত্যাগে উদাসীন
প্রায় দ্রমণে রাজ্য থাকে না অতএব সকল কর্ম পরিত্যাগ
করিয়া রাজাৰ রাজ্যের শুভাশুভ চিতা কৰ্ত্তব্য। এই

वाक्य शुनिया श्रीविक्रमादित् कहिलेन हे पुक्ष राजार धर्म वतिरेके राज्य विषय शुभाशुभ चित्तातेइ राज्य थाके एमन नय ये राजार धर्म नाहि से राजार वल शुभाशुभ चित्ताते राज्य थाके ना। एवं परम धार्मिक राजार राज्येर विषय शुभाशुभ चित्ता वतिरेकेओ धर्म वल मात्रे राज्य थाके। अउथर राज्य स्थितिर मूर्ख कारण धर्म एই प्रयुक्त राजार धर्म आवश्य कर्तव। आमारो द्रमण केवल धर्मार्थ तोमाके कोनह कार्य थिर द्वाय बुझि। राजार एই वाक्य शुनिया विदेशीय पुक्ष कहिल हे महाराज आपनि परम धार्मिक वटे आमाके ये कार्यार्थी करिया जानियाजे से वास्तव वटे। राजा कहिलेन कह कि कार्य पुक्ष कहिल हे महाराज शुन नीलपर्वते कामार्था नामे एक देवी आजेन उथाते शुद्धारादि रुस सिद्धिर कारण हादश वृसर पर्यात कामार्थादेवीर मन्त्रजप्त करिलाम परन्तु किछु फल दर्शिल ना अउथर आमि सर्वदा उद्दिग्न थाकि। राजा एই वाक्य शुनिया मनेर मध्ये विचार करिलेन अनेक जपे ये मन्त्र सिद्ध ना हय इहार किछु कारण थाकिबे। श्रीविक्रमादित् एই कप विचार करिया ए पुक्षके सज्जे लहिया नीलपर्वते कामार्था देवीर आयनेर निकठे आसिया थाकिलेन। राश्ट्रियोगे निद्राकाले कामार्था देवी स्वप्नकपे राजाके कहिलेन हे महाराज विक्रमादित् तुमि केन ए स्थाने आसियाच यदि ए पुक्षेर रस सिद्धिर निमित्त आसिया

थाक उवे सामुद्रक शास्त्राङ्कु धुउवप्राक्षिणादि विश्वति
लक्षणयुक्त एक पूरुषके आमार निकटे बलि देह उवे
इत्तार रस सिहि इत्तेवे। एहे कप श्रीविक्रमादित्य
स्वप्न देखिया निम्ना लाग करिया उठिया वसिलेन मने॒
विचार करिलेन सम्पत्ति विश्वति लक्षण युक्त पूरुष
अन्य केह दृष्ट नय केवल आमि उपस्थित आदि ए
पूरुषेर उपकारार्थ आमाके आपनाके बलि दिते
हुइल। एहे कप विचार करिया प्रातिंकाले स्नानादि
नियं क्रिया करिया घट्यहस्त हइया देवीर निकटे
आपनाके बलि दिते उद्यत हवामात्रे देवी प्रत्यक्ष
हइया राजार हस्तव्य धरिलेन कहिलेन हे महाराजा
विराज परम धार्मिक शिरोमणि आमि तोमार परो
पकारिता कि पर्यन्त इहा बुधिवार कारण तोमाके बलि
दिते स्वप्न दियाछिलाम ताहा प्रत्यक्ष देखिलाम बलिते
किछु प्रयोजन नाहि आमि प्रसन्ना हइलाम वर प्रार्थना
कर। राजा देवीर एहे वाक्य शुनिया कहिलेन हे
देवि यदि आमार प्रति सनुष्ठा हइयाछ उवे ए पूरुषके
रस सिहि देह। राजार एहे वाक्ये ए पूरुषके रस
सिहि दिया उथाहइते अनुरिता हइलेन ए पूरुषेर
निकटे देवीर अनुघाहेते शुभार वीर करण। आद्भुत
हास्य उमानक वीत॒स रौद्र शान्तिकप नव रस युक्तिमत्तु
हइया उद्वविथ थाकिलेन राजा स्वप्नरी गमन करिलेन।
एकविश्वति प्रत्यलिका कहिल हे तोजराज तुमि यदि
एतद्वप्ति परोपकारक हो उवे एहे सिंहासने वसिते

পার। এই কথাতে উদ্বিসে শ্রীভোজরাজ বিরত হইলেন ॥

ইঠেকবিশ্বতিমী কথা ॥

হাবিশ্বতি পুত্রলিকার কথা ॥

হাবিশ্বতি পুত্রলিকা কহিল হে ভোজরাজ তুমি এই
সিংহাসনে বসিয়া অভিষিক্ত হইবা এ যে তোমার
তক্ষণ প্রয়াশ্ন হইয়াছে তাহা ঠাণ কর। তমি
বিশ্বমাদিত্যের তুল্য হিতকারী হইবা না যে এ সিং
হাসনে বসিবা শুন বিশ্বমাদিত্য যে কপ হিতকারী
ছিলেন শ্রীবিশ্বমাদিত্য ষেওশবস্ত আযুর্ব কালে নিজ
বাহ্যবল প্রতিপে যাবন্দিক্ষি দিক্ষু রাজারবিন্দ
হইয়া সাম্রাজ্য করেন। ব্রাজ মুহূর্তে মধুর সুস্বর বীণা
বাদ্যাদি স্বরে তর্ছ বন্দাক্ষ প্রভৃতি যশোবর্ণ গানে নিদ্রা
ঠাণ করিয়া দ্বুষ্ট হইয়া শ্রীমন্নারায়ণ চরণারবিন্দ
ধ্যান নাম শরণ করিয়া কৃত নিত্য সক্ষ্য বন্দনাদি
রূপ প্রাতঃক্রত্য হইয়া অভ্যন্ত নানা আযুর্ধৈর অনু শীলন
করিয়া মল্ল শালাতে ক্যামাম করিয়া রাজাতরণে ভূষিত
হইয়া সহস্র২ স্বর্ণ দান করিয়া ধীমন্তি কর্মমন্ত্রী প্রভৃতি
পশ্চিত মণ্ডলীতে বেষ্টিত হইয়া ধর্মশাস্ত্রাবিরোধে
রাজন্যাতি দণ্ডনীতি শাস্ত্রানুসারে রাজ্য বাপার করিয়া।

মধ্যাহ্নকালে বেদোঙ্গ মাঝাহিকী ক্রিয়া সমাপন করিয়া
রোগি দরিদ্র প্রত্তিরুদিগকে নানা প্রকার দান দিয়া
জাতি বক্ষ মিশ জন সমতিব্যাহারে কষায় মধুর লবণ
কষ্ট তিক্ত অমূলকপ ষড়ীধ রসযুক্ত চর্ব চোষ লেহ পেয়
কপ চতৰ্থিধ তোজ সামঘী তোজন করিয়া জাতী
লবন্ধ প্রত্তি নানা প্রকার পাঁচক সুগন্ধি দ্রব্যযুক্ত
তাম্বুল তোজন করিয়া চন্দনাদি সুগন্ধি দ্রব্যেতে লিপ্তাদি
হইয়া বিবিধ প্রকার পুষ্পের মালা ধারণ করিয়া
বন্ধুর্ক প্রত্তিকে বিদায় করিয়া অপূর্ব পালদোপরি
কিঞ্চিত্কাল শয়ন করিয়া সুসংঠিত শুক শারিকা প্রত্তি
পক্ষি গণের সুস্বর শ্রবণ করিয়া অপূর্ব সুন্দরী যুবতি
স্ত্রীগণ সহিত বাক চাপুরীতে হাস্যরস করিয়া অপরাজে
ইতিহাস পুরাণাদি ধ্রুবগান্তির সেনাদি ধন ভাণ্ডারাদি
অবলোকন সেই সেই বিষয়ের অধ্যক্ষেরদের সহিত
করিয়া সন্ধ্যাকালে বেদোঙ্গ নিষ্ঠ ক্রিয়া করিয়া পঞ্জি
তেরদের সহিত শাস্ত্রার্থানুশিলন করিয়া পরিহাসকের
দের সহিত পরিহাস করিয়া ন্য গীত বাদ্য সংস্কার
কার করিয়া অনিষিঙ্গ শৃঙ্খীর রসানুভব করিয়া
অকণোদয় কাল পর্যন্ত সৃষ্টি নিপাতে যাবজ্জীবন প্রয়ো
এই কপে কাল যাপন করিতেন। ইতি মধ্যে এক
দিবস রাত্রিযোগে নিদ্রা কালে অনিষ্ট সূচক দুঃস্বপ্ন
দেখিয়া প্রাতঃকালে পঞ্জিতেরদিগকে শুনাইলেন।
পঞ্জিতেরা কহিলেন মহারাজ এ অনিষ্ট সূচক দুঃস্বপ্ন
বটে না জানি কি অনিষ্ট হইবে। রাজা পঞ্জিতেরদের

এই রাক্য শুনিয়া মনে২ বিচার করিলেন মৃত্যু অবশ্য তাৰী স্বী পুন্থ বিভাদি সাংসারিক সকল বিষয় জলবুদ্ধুদেৱ ন্যায় অনিত যাবণেওৱ কেহ কাহার নয় কেবল ধৰ্ম পৰলোকে উপকাৰক হন অতএব সৎপুরুষেৱ সংসাৰাসাৰতা নিশ্চয় পূৰ্বক ধৰ্ম সঞ্চয় অবশ্য কৰ্তব্য যেমন কৃপণেৱা ধন সঞ্চয় কৰে। শ্ৰীবিক্ৰমা দিয় এই কথা বিচার কৰিয়া তিনি দিন পৰ্যন্ত যাবহন ভাওৱাৰ মুকুন্দুৱ কৰিয়া সৰ্বশ ঘোষণা দিলেন যাহার যে অভীষ্ঠা সে তাহা রাজ ভাওৱারহইতে লইয়া যাউক। এই ঘোষণাতে নানা দেশীয় দৱিদ্ৰ লোকেৱা আসিয়া দিনগ্ৰহ পৰ্যন্ত যাহার যে মনে লইল সে তাহা লইয়া গেল। হ্বাবিষ্ণতি পুত্রলিকা কহিল হে ভোজরাজ শ্ৰীবিক্ৰমাদিয়েৱ ঔদার্য ইদুক্ক ছিল অতএব তিনি এ সিংহাসনে বসিতেন সম্পত্তি এতাদৃশ রাজা কেহ নাহি কেবল তুমি এমত নয়। এই মতে সে দিবস শ্ৰীভোজ রাজ নিবৃত্ত হইলেন ॥

ইতি হ্বাবিষ্ণতিতমী কথা ॥

শ্ৰয়োবিষ্ণতি পুত্রলিকাৰ কথা ॥

পুনৰপৰ দিবসে অভিষেকাৰ্য সিংহাসন নিকটে পদ্ধিত শ্ৰীভোজরাজকে দেখিয়া শ্ৰয়োবিষ্ণতি পুত্রলিকা কহিল হে ভোজরাজ শ্ৰীবিক্ৰমাদিয়েৱ তুল্য শৌর্য

বৈর্য ওদৰ্য্য যাহার হয় সে এ সিংহাসনে বৈস।
 রাজা কহিলেন শ্রীবিক্রমাদিত্যের শৌর্যাদি কি কপ।
 পুত্রলিকা কহিল হে ভোজরাজ শুন অবশ্য নগরে
 শ্রীবিক্রমাদিত্য সার্মাত্য করেন এ নগরে ধনপতি নামে
 শিংশৎ কোটীশ্বর এক বণিক থাকেন তাহার চারি
 পুত্র। এ বণিক আপন মৃত্যু সময়ে চারি পুত্রকে
 কহিলেন হে পুত্রেরা তোমরা আমার মৃত্যুর পর একশ্র
 থাকিবা বিভক্ত কদাচ হইবা না সহবাসের ছুণ বিস্তুর
 ইতরেতের সাহায্যে ক্ষুদ্র লোকেরাও অসাধ্য কার্য সিদ্ধি
 করিতে পারে যেমন তৃণ সমূহ একশ্র হইয়া দৈবী বৃক্ষি
 নিবারণ করে এ তৃণেরা বিভক্ত হইলে সে বৃক্ষি নিবারণ
 করিতে পারে না পরন্তু এ বৃক্ষির জলে আপনারা
 তাষিয়া যায় অতএব মিলিয়া থাকা তাল যদি দৈবাৎ
 সমূলিত হইয়া থাকিতে না পার তবে আমার শয়ন
 স্থানে তোমারদের নামাক্ষিত করিয়া চারি কলস
 পুঁতিয়া রাখিয়াছি আপন আপন নামানুসারে লইবা।
 এই কপ পুত্রেরদিগকে শাসন করিয়া ধনপতি দেহ
 ঘাগ করিলেন। কিয়ৎ কালানন্দর বণিক পুত্রেরা
 পরম্পর কলহ করিয়া বিভক্ত হইয়া স্বস্বনামচিহ্নিত
 চারি কলস মৃত্যিকাহইতে উদ্ভার করিয়া দেখিলেন
 জ্যেষ্ঠের কলসে মৃত্যিকা হিতীয়ের ঘটে অঙ্গার ত্তুতীয়ের
 কুম্ভ অঙ্গি চতুর্থের কলসে তুষ ইহার অভিধায় না
 বুঝিয়া অনেক বিচক্ষণ লোকেরদিগকে জিজ্ঞাসা করি
 লেন ইহার অভিপ্রায় কহিতে কেহ পারিলেন না।

এই কথে আনেক দিবস পর্যন্ত চারি সহোদরে বিভক্ত
হইয়া দুঃখেতে কাল যাপন করিলেন। এক দিন এই
চারি দণিকপুষ্টেরা শ্রীবিষ্ণুমাদিত্যের সভাতে গিয়া
সভালোকের দিগকে জিজাসা করিলেন উপাধি
কলসের উত্তু নিকপণ হইল না কিন্তু এই প্রতিষ্ঠান নগরে
দুই ব্রাহ্মণ থাকেন তাহারদের এক বিধিবা ভগিনী পরয
কপবর্তী তাহাকে পাতালহইতে এক নাগপূর্ণ আসিয়া
সম্মুক্ষে করিয়াছিল ওৎ প্রয়ক্ষ গর্বুবর্তী হইলেন তাহার
প্রাতা দুই জন বিধিবা ভগিনীর গর্ব দেখিয়া শক্তান্ত্রিত
হইয়া দেশান্তরে গেলেন এই বিধিবা ব্রাহ্মণী কিছু দিনের
পর এক পুরু পুসব হইলেন তাহার নাম শালবাহন
এই শালবাহন আপন যাতার সহিত এক কুমুকার গৃহে
থাকেন। তিনি সেই ঘটচতুষ্কয়ের বৃত্তান্ত শ্রবণ
করিয়া প্রতিষ্ঠান ব্যবস্থ রাজ দ্বারা তে আসিয়া কহি
লেন হে সভ্যবর্গ এই ঘটচতুষ্কয়ের যথার্থ নিকপণ আমি
করিব। ইহা শুনিয়া সকল সভালোকেরা সে
নাগপূর্ণের মুখ নিরীক্ষণ করিতে লাগিলেন। বালক
কহে মৃতিকা পূরিত ঘট যাহার নামে ভূমি ধন তাহার।
আদীর পূরিত কলস যাহার নামে স্বর্ণ রজত কাঙ্গ
পিত্তল তামু ঘপু শীশক লোহ ফুপাষ্ট ধাতুদ্বয় তাহার।
অঙ্গি পূরিত কুমু যাহার নামাক্ষিত তাহার হস্তি ঘোটক
শো মহিষ ছাগ মেষ দোস দোস্যাদিকপ হিপদ চতুর্পদ
ধন। জুষ পূরিত গর্বরী যাহার নামে ধান্য যব গোধূম
কলাই মুদ্র চণক তিল সর্পসাদিকপ শস্য ধন তাহার।

ନାଗ ପୁଣ୍ୟର ଏହି ବାକ୍ୟ ଶୁଣିଯା ଢାରି ଦ୍ଵାତାତେ ଆନନ୍ଦିତ
ହଇଯା ପିତ୍ର କୃତ୍ତିଷ୍ମାନୁମାରେ ସ୍ଵପ୍ନ ଭାଗ ଲହିଯା ପରମ ସୁଖେ
କାଳ କ୍ଷେତ୍ର କରିଲେନ । ନାଗ ପୁଣ୍ୟ କୃତ ନିର୍ଜୟ ଲୋକ
ପରମପରାତେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଶୁଣିଯା ନାଗପୁଣ୍ୟ ଆନନ୍ଦନ
ନିମିତ୍ତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନଗରେ ଦୂତ ପ୍ରେରଣ କରିଲେନ । କିନ୍ତୁ
ଶାଲବାହନ ଆଇଲେନ ନା କହିଲେନ ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ନିକଟ
ଯାଓନେର କି ପ୍ରଯୋଜନ ଯଦି ତାହାର କିଛୁ ପ୍ରଯୋଜନ ଥାକେ
ତିନି ଆମାର ନିକଟେ କେନ ନା ଆଇଲେନ । ଦୂତେର ଏହି
ବାକ୍ୟ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ମାଙ୍କାନ୍ତ ଗିଯା କହିଲୁ । ରାଜା
ବାଲକେର ଏହି ବାକ୍ୟେ ବିଶିତ ଏବଂ କିଞ୍ଚିତ ଫୁଲ ହଇଯା
ଚତୁରଶିନୀ ସେନା ପରିବୃତ୍ତ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ସ୍ଵଯଂ ପ୍ରତି
ଷାନପୁରେ ଉପଚ୍ଛିତ ହଇଲେନ । ତଥାପି ଶାଲବାହନ ରାଜା
ସମ୍ମୁଖୀର୍ଥେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ନିକଟେ ଆଇଲେନ ନା ।
ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଫୁଲ ହଇଯା ସ୍ଵକୀୟ ଲୋକ ପ୍ରେରଣ କରିଯା
ଶାଲବାହନେର ପୂରୀ ଓ ଗୃହ ରୋଧ କରିଲେନ । ଉଦନତର
ଶାଲବାହନ ସ୍ଵର୍ଗାବରୋଧ ଦେଖିଯା ମୃତ୍ତିକାନିର୍ମିତ ଗଜ
ତୁରଗ ପଦାତିକାଦି ସ୍ଵପ୍ତିପ୍ରଭାବେ ସଜୀବ କରିଯା ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥେ
ଆଜ୍ଞା ଦିଲେନ ଶାଲବାହନ ସୈନ୍ୟରେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ
ସୈନ୍ୟେର ସହିତ ଅନେକ ଦିବସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବିଧ ପକାର ଯୁଦ୍ଧ
କରିଲେନ ତଥାପି ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ପଭାବେ ଉଥ ସୈନ୍ୟରେ
ଭର୍ତ୍ତା ହଇଲେନ ନା । ଏକ ଦିବସ ରାତ୍ରି ଯୋଗେ ଶାଲବାହ
ନେର ପିତା ପାତାଳ ପୂରମ୍ଭ ନାଗପୁଣ୍ୟ ଆସିଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମା
ଦିତ୍ୟର ସକଳ ସୈନ୍ୟକେ ଦର୍ଶିଯା ବିଷୟାଲାତେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ
କରିଯା ଗଲେନ । ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ସ୍ଵକୀୟ ସକଳ ସେନାକେ

ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ଦେଖିଯା ଅମୃତ ସେଚନେ ସୈନ୍ୟରଦେର ଜୀବନାର୍ଥ
ନାଗରାଜ ବାସୁକିର ମନ୍ତ୍ର ଜପ କରିଲେନ ବାସୁକି ତୁଷ୍ଟ
ହଇୟା ରାଜାକେ ଅମୃତ ଦିଯା ଗଲେନ । ରାଜା ଏ ଅମୃତ
ଲହିୟା ବ୍ୟୋମରେ ବୁଝିଲେନ ପଥି ମଧ୍ୟେ ଶାଲବା
ହନ ପ୍ରେରିତ ପୁରୁଷବ୍ୟ ରାଜାର ସମୁଖେ ଆସିଯା ଏ ଅମୃତ
ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଲ । ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ଏହି ନିୟମ ଯେ ଯାହା
ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବେ ତାହାକେ ତାହାଇ ଦିବ । ଅତେବ ବ୍ୟାନିୟମ
ତଥା ତମେ ଏ ପୁରୁଷବ୍ୟକେ ଅମୃତ ଦିଲେନ । ମହତ୍ଵର
ମହତ୍ଵ ଏହି ଯେ ବ୍ୟବାକ୍ୟେର ଅନ୍ୟଥାଚରଣ କଢାଚ ନା ହୟ ଏହି
କାହିଁ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଏକାକୀ ପଥିମଧ୍ୟେ ଚିତ୍ତ କରିଲେନ
ଶୁଭକର୍ମ କରଗାନ୍ତିତ ପୁଣ୍ୟବଳେ ପୁରୁଷ ଦୁସ୍ତର ବିପର୍ଯ୍ୟ ସାଗର
ତରେ ଏହି ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରମାଣ ଆଜେ ଅତେବ ଧର୍ମ ଆମାକେ
ଅବଶ୍ୟ ରଙ୍ଗା କରିବେନ ରାଜା ଏହି ଭାବନା କରିତେଛେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରବସରେ ପାତାଲନଗରୀ ହିତେ ବାସୁକି ବ୍ୟାନ ଆସିଯା
ଅମୃତ ବୃଷ୍ଟି କରିଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ସକଳ ସୈନ୍ୟକେ
ସଜୀବ କରିଯା ଗଲେନ ସୈନ୍ୟରୀ ସୁତୋର୍ଧିତ ପ୍ରାୟ
କୋଲାହଳ କରିତେ ଲାଗିଲ । ରାଜା ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ
ସୈନ୍ୟରଦେର ଜୀବନ ଦାନେ ପରମ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହଇୟା ସକଳ
ସେନା ସହିତ ବ୍ୟପ୍ରାପ୍ତି ଆଇଲେନ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପତାରେ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ହଇଲେନ । ଅତେବ କହି ହେ ତୋଜ
ରାଜ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ଔଦ୍‌ଦୟ ଅନୁପମ ଏତା ଦୃଶ୍ୟ
ଯଦି ତୋମାତେ ଥାକେ ତବେ ଏହି ସିଂହାସନେ ବସିତେ
ପାର । ଅଯୋବିଂଶ୍ଚତି ପୁତ୍ରନିକାର ଏହି କଥା ଶୁଣିଯା
ଶ୍ରୀତୋଜରାଜ ଉଦ୍ଦିବସେ ଶିଥିଲାଭିଲାସ ହଇଲେନ ॥

ଇତି ଅଯୋବିଂଶ୍ଚତି କଥା ॥

ଚତୁର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଠି ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ।

ପୁନର୍ବାର ଏକ ଦିବସ ଚତୁର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଠି ପୁତ୍ରଲିକା ମିଶା
ସନାରୋହଣ ମିବାରଣ କାରଣ ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜକେ କହିଲ ହେ
ଭୋଜରାଜ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଯେର ତୁଳ୍ୟ ପ୍ରଜା ପତ୍ରି ପାଲକ ଯେ
ରାଜା ହିଁବେ ମେ ଏ ମିଶାସନେ ସମ୍ଭାବନା ବସିବେ । ରାଜା କହି
ଲେମ ମେଇ ବିକ୍ରମାଦିଯେର ପ୍ରଜାପାଲକତା କୀର୍ତ୍ତି ।
ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ ଶୁଣ ଏକ ଦିବସ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଯ ମନ୍ତ୍ରିଗଣ
ପରିବେଶିତ ହିଁଯା ସଭାମ୍ବାନେ ସମ୍ମାନିତ ହିଁମଧ୍ୟ
କେବଳ ଦେଶୀଯ ଜ୍ୟୋତିଃଶାਸ୍ତ୍ରବକ୍ତା ପଣ୍ଡିତ ସଭାତେ
ଆସିଯା ବିବିଧ ଗନ୍ୟ ପଦ୍ୟ ବାକ୍ୟପରଙ୍କେ ରାଜାକେ ଆଶୀ
ର୍ଶୀଦ କରିଯା ରାଜଦତ୍ତାସନେ ସମ୍ଭାବନା । ରାଜା ପଣ୍ଡିତକେ
ଜିଜ୍ଞାସା କରିଲେନ ହେ ପଣ୍ଡିତ ତୁମ କୋନି ଶାସ୍ତ୍ର ଜାନ
ବାନ୍ । ପଣ୍ଡିତ କହିଲେନ ଆମି ଜ୍ୟୋତିଃଶାସ୍ତ୍ର ଜାନବାନ୍
ରାଜା କହିଲେନ ବଳ ଏହି ସର୍ବରେ ଆମାର ରାଜ୍ୟ କି
ହିଁବେ । ପଣ୍ଡିତ କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ ଏ ସର୍ବର ବଡ଼ିଏ
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ହିଁବେ । ରାଜା କହିଲେନ ଆମାର ଦେଶେ ନୀତି
ଶାସ୍ତ୍ରୋଳ୍ଲଙ୍ଘନ କଦାଚ ନାହିଁ ଅନ୍ୟାୟେର ଅକ୍ରୂର ମାତ୍ରଓ
ନାହିଁ ପ୍ରଜା ପୀଡ଼ନ ସ୍ଵପ୍ନୋତେ ଓ ନାହିଁ ପୂଣ୍ୟ କର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ
ଭର୍ତ୍ତା କଦାଚିତ୍ ନାହିଁ ଏବଂ ଦ୍ରାଶୁଣ ହିସା ପ୍ରଜା କଲହ
ନିରପରାଧ ଦଣ୍ଡ ଅସର ନିକପଣ ପାପ ଥବ୍ବତ୍ତି ଦେବତା
ପ୍ରତିମା ଭର୍ତ୍ତା ସାଧୁ ଜନ ମନସ୍ତାପନ ଶାସ୍ତ୍ରାଙ୍କ କବନ୍ଧାତିକ୍ରମ
ଆମାର ଦେଶେ କଥନ୍ତି ନାହିଁ ତାବେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କି ନିମିତ୍ତ
ହିଁବେ । ପଣ୍ଡିତ କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ ଯେ ସକଳ

ଆଜା କରିଲେନ ସେ ପ୍ରମାଣ ବଟେ କିନ୍ତୁ ଜ୍ୟୋତିଃଶାஸ୍ତ୍ରର
ଏହି ପ୍ରମାଣ ରୋହିଗୀ ଶକ୍ତ ଭେଦ କରିଯା ଶନୈଶର ପଥ
ଯଦି ଶୁକ୍ର କ୍ଷେତ୍ରେ କିମ୍ବା ମହିଳ କ୍ଷେତ୍ରେ ଆଇବେ ତବେ
ଅବଶ୍ୟ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ହୟ ଆମି ଏହି ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରମାଣାନୁସାରେ କହି ।
ରାଜା ପଞ୍ଚିତେର ଏହି ବାକ୍ସ ଶୁନିଯା ପ୍ରଜାର ରଙ୍ଗାର୍ଥ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ
ନିବାରଣ ନିମିତ୍ତ ବଞ୍ଚିବିଧ ଯତ୍ତ ଜପ ପୂଜା ଦାନାଦିକିପ
ସ୍ଵସ୍ତ୍ୟମନ କ୍ରିୟା ବ୍ରାହ୍ମଣ ହାରା କରିଲେନ ଉଥାପି ବୃଷ୍ଟି
ହଇଲେ ନା ସ୍ଵଦେଶେ କୋନ ଶସ୍ତ୍ର ଜନିଲ ନା ପ୍ରଜାଲୋକେରା
ଅଯତ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ହଇଲ ରାଜା ଅଯତ୍ତ ଭାବିତ ହଇଲେନ ।
ଏହି ସମୟ ଆକାଶବାଣୀ ହଇଲ ହେ ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ସକଳ
ରାଜଲଙ୍ଘଣ୍ୟୁକ୍ତ ଏକ ପୂର୍ବ ଯଦି ବଲି ଦିତେ ପାର ତବେ
ବୃଷ୍ଟି ହଇବେ । ରାଜା ଏହି ଦୈବୀ ଆକାଶବାଣୀ ଶୁନିଯା
ପାତ୍ରହୁତ୍ସ ହଇଯା ପ୍ରଜାର ରଙ୍ଗାର୍ଥେ ଆପନାକେ ବଲି ଦିତେ
ଓଦୟତ ହବା ମାତ୍ରେ ଯେହାବିଷ୍ଟାଶୀ ଦେବତା ପ୍ରସନ୍ନ ହଇଯା
ରାଜାର ହସ୍ତବ୍ୟ ଧରିଯା କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜାଧିରାଜ
ଭୂମି ବଡ଼ ପ୍ରଜାର ପାଲକ ରାଜା ବଟ ଆମି ପ୍ରସନ୍ନ ହଇଲାମ
ବର ପ୍ରାର୍ଥନା କର । ରାଜା କହିଲେନ ଏ ଦେଶେ ଯେନ
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ନା ହୟ ଏହି ବର ଦେଓ । ଦେବତା ଉଥାକ୍ଷ ବଲିଯା
ଅର୍ତ୍ତହିତୀ ହଇଲେନ । ଉଦ୍ଦର୍ଭି ମାନବ ଦେଶେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ
ଅଦ୍ୟାପି ହୟ ନା । ଚତୁର୍ବିଂଶତି ପୁତ୍ରଲିକାର ଏହି କଥା
ଶୁନିଯା ଶ୍ରୀତୋତରାଜ ଭଗ୍ନାଶ ହଇଲେନ ॥

ଇତି ଚତୁର୍ବିଂଶତି କଥା ॥

ପଞ୍ଚବିଂଶତି ପୁନ୍ତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିବସ ସିଂହାସନାରୋହଣୋଦୟତ ଭୋଜ
ରାଜକେ ନିବାରଣ କରିଯା ପଞ୍ଚବିଂଶତି ପୁନ୍ତ୍ରଲିକା କହି
ଲେନ ହେ ଭୋଜରାଜ ଏ ସିଂହାସନେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟେର
ତୁଳ୍ୟ ନା ହଇଲେ କେହ ବସିତେ ପାରେ ନା । ରାଜା କହି
ଲେନ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ କୀର୍ତ୍ତକ ଛିଲେନ । ପୁନ୍ତ୍ରଲିକା କହିଲ
ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟେର ଶୌର୍ଯ୍ୟ ଧୈର୍ୟ ଗାୟୁର୍ୟ ଓଦାୟ ସାହ
ସାଦି ପ୍ରୟୁକ୍ଷ ସୁଧ୍ୟାତି ଦେବଲୋକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହଇଲ ସ୍ଵର୍ଗେର
ଦେବତାରା ପରମପର କଥୋପକଥନାବସରେ ପାଯ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମା
ଦିତ୍ୟେର ଯଶୋବର୍ଣ୍ଣ କରେନ । ଏକ ଦିବସ ସକଳ ଦେବ
ଧିରାଜ ଶ୍ରୀୟୁତ ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ଦେବତା ମଣ୍ଡଳୀର ମଧ୍ୟେ ବିଚିତ୍ର
ରତ୍ନମୟ ସିଂହାସନୋପରି ବସିଯା ଦେବତାରଦେର ପ୍ରତି
ସମ୍ମୋଖନ କରିଯା କହିଲେନ ସମ୍ବତି ପୃଥିବୀ ମଣ୍ଡଳେ
ସର୍ବଧାରି ହିତୈସୀ ସଦ୍ବୀ ସଦାଚାରୋଦ୍ସୁକ ସ୍ଵପ୍ନାଗ
ନିରପେକ୍ଷ ପରପ୍ରାଣ ରଙ୍ଗକ ସୁବିଚାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଦୟାପ୍ରିତ୍ୱଚିତ୍ତ
ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟେର ତୁଳ୍ୟ କେହ ନାହିଁ । ଇନ୍ଦ୍ରର ଏହି ବାକୁ
ଶୁଣିଯା ସଭାଚୁଟ ଯାବଦେବତାର ମଧ୍ୟେ ଦୁଇ ଦେବତାର
ଅସ୍ମାବନା ବୁଝି ହଇଲ ଏ ଦୁଇ ଦେବତା ଇନ୍ଦ୍ରକୃତ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମା
ଦିତ୍ୟ ପ୍ରଶଂସା ପ୍ରାମାଣ୍ୟପ୍ରାମାଣ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ କାରଣ ଅବତ୍ତୀ
ନଗରେ ଆଇଲେନ । ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଆସୁନ୍ତି ଧୌରିତକ
ରେଚିତ ବଳ୍ଲିତ ଶ୍ଲୂଷ ଏହି ପଞ୍ଚ ପକାର ଗମନେ ନିପୁଣ ଘୋଟ
କୋତ୍ତମେ ଆରୋହଣ କରିଯା ଏକାକୀ ନଗର ପ୍ରାତୋପବନେ

ବ୍ରମଣ କରିତେଛୁନ୍ । ଇତି ମଧ୍ୟେ ଏ ଦୁଇ ଦେବତାର ମଧ୍ୟେ
ଏକ ଦେବତା ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଗୋକୁଳ ଧାରଣ କରିଲେନ ଅପର ଦେବତା
ପ୍ରବଳ ଭୟକ୍ରିୟା ସାଥେ କପ ଧାରଣ କରିଲେନ ଏ ବ୍ୟାଘ୍ୟ
ଦେଖିଯା ଏ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଗୋ ସ୍ଵଭୂତ୍ୟ ତମେ ପଲାୟନ କରିଲେନ ଏ
ବ୍ୟାଘ୍ୟ ପଞ୍ଚାୟତ୍ନ ଧାରଣ କରିଲେନ ଗୋ ଆସିଯା ପୁନ୍ଦରଗୀତେ
ପଡ଼ିଯା ପଞ୍କ ଲଗ୍ନ ହଇଯା ଥାକିଲେନ । ଉତ୍କାଳେ ଶ୍ରୀବି
କ୍ରମାଦିତ୍ୟ ବ୍ରମଣ କରିତେ ଉଥାତେ ଉପଚିହ୍ନ ହଇଯାଇଛେ
ପଞ୍କପତିତ ଗୋ ଆଦୂରେ ବ୍ୟାଘ୍ୟକେ ଦେଖିଯା ଅନ୍ତରେ ବ୍ୟାକୁଳ
ହଇଯା ରୋଦନ କରିତେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟକେ ଅବଲୋକନ
କରିଯା ଉତ୍ତେଷ୍ଣରେ ମୁହର୍ମୁଖଃ ହମ୍ମା ରବ କରିତେ ଲାଗି
ଲେନ । ରାଜୀ ଏତାଦୂଶାବଦ୍ଧା ଦୁନ୍ତ ଗୋକେ ଦେଖିଯା
ବାଟିତି ଅଶ୍ଵହିତେ ଅବରୋହଣ କରିଯା ଦକ୍ଷିଣ ହମ୍ମେ ଥିନ୍
ଧାରଣ କରିଯା ବାମ ହମ୍ମେ ଗୋକେ ଧରିଯା ସରୋବର ମଧ୍ୟେ
ଦାଁତାଇଯା ଥାକିଲେନ ମନୋମଧ୍ୟେ ବିଚାର କରିଲେନ ଯଦି
ଗୋକେ ପଞ୍କ ହଇତେ ଉଦ୍ଧାର କରିଯା ଆମି ଯାଇ ତବେ ଏ
ଗୋଜୀର୍ଣ୍ଣ ପଲାୟନ କରିତେ ପାରିବେ ନା ଅନାୟାସେ ବ୍ୟାଘ୍ୟ
ଧରିଯା ଯାଇବେ ଯଦି ଗୋକେ ଘାଗ କରିଯା ବ୍ୟାଘ୍ୟକେ ନଷ୍ଟ
କରିତେ ଯାଇ ତବେ ରାଶି ଆଗତ ପାଯ ଏ ଗୋ ପଞ୍କ ପତନେ
ଗତିଶକ୍ତିହିନୀ ହଇଯାଇଛେ ଯଦି ଅନ୍ୟ କୋନ ହିଂସକ ଜ୍ଞାନ
ଆସିଯା ନଷ୍ଟ କରେ । ଏହି କପ ସନ୍ଦେହେ ରାଜୀ ଗୋକେ
ଧରିଯା ଥାହା ହଇଯା ସମସ୍ତ ରାଶି ହିମ ବାତ ଜଳଧାରା
ସହ କରିଯା ଜଳମଧ୍ୟେ ଏକାକୀ ଦାଁତାଇଯା ଥାକିଲେନ ।
ପ୍ରଭାତ ସମୟେ ଏ ଦୁଇ ଦେବତା ମାୟାକୃତ ଗୋକୁଳ ବ୍ୟାଘ୍ୟ କପ
ଘାଗ କରିଯା ସ୍ଵରୂପ ଧାରଣ କରିଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟକେ

कहिलेन हे महाराजाधिराज विश्वादित्य तोमार
दयालूता प्रयुक्त परम धार्मिकता कि पर्यन्त इहा जानि
वार कारण आमरा दुई देवता यायाते ए कपे क्यवहार
करिलाम बुखिलाम येमन देवतारा फ़ीर समृद्ध मन्थन
करिया ताहार सारतागे चन्द्र मण्डल सृष्टि करियाचेन
तेमन दृष्टिकर्ता दयाकर सागर मन्थन करिया उदीय
सारतागे तोमार अनुःकरण सृष्टि करियाचेन आमरा
तोमार कि प्रशंसा करिव। आमारदेर राजा
इन्द्रदेव सत्तायध्ये प्राय सर्वदा तोमार प्रशंसा करेन
किन्तु एउ दिने ताहार प्रामाण्य निश्चय हइल अन्तत
तुक्षे हइलाम वर प्रार्थना कर। राजा कहिलेन
आपनकारदेर प्रसादे आमार प्रार्थनाय किजू नाहि
सर्व सम्पत्ति सम्पन्न हइयाचे प्रार्थनाकृत लाघव केन
च्छीकार करिव। देवतारा कहिलेन आमारदेर
दर्शन निरर्थक हय ना अउटव प्रार्थना वातिरेक तोमा
के एই एक कामधेनु दिलाम यथन याहा तोमार
अतिलघित हइवे ताहा एই कामधेनुके प्रार्थना करिले
हइवे एই कपे देवतारा राजाके कामधेनु दिया
अनुर्हित हइलेन। राजा ए कामधेनु लइया आसि
तेचेन पर्थिमध्ये एक दरिद्र राजार निकटे भिक्षा
करिल राजा ए कामधेनु दरिद्रके दिया स्वराजधानी
आइलेन। श्रीतोजराज पक्ष विंशति पूत्रलिकार एই
कथा शुनिया उद्दिवसे फिरिया आइलेन ॥

इति पक्षविंशति कथा ॥

ଷତ୍ରୁଶାତି ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ।।

ଅପର ମୁହଁର୍ତ୍ତେ ସିଂହାସନ ନିକଟରେ ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜଙ୍କେ ଦେଖିଯା ଷତ୍ରୁଶାତି ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ ହେ ଭୋଜରାଜ ଏ ସିଂହାସନେ ଯେ ବିକ୍ରମାଦିନ ବସି ତେବେ ତାହାର ତୃଣାଶ୍ୟାନ ଶୁଣ । ଏକ ଦିବସ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିନ ପୃଥିବୀ ମଞ୍ଚଲାବ ଲୋକନାର୍ଥ ଇତ୍ସୁତୋ ପ୍ରମଣ କରିତେ । ଅପୂର୍ବ ରମଣୀୟ ଏକ ଦେବତାୟତନେ ଗିଯା ବସିଯାଇଛେ ଇନ୍ଦ୍ରବନରେ ଏକ ପୁରୁଷ ଆସିଯା ରାଜାର ନିକଟେ ବସିଯା ବିବିଧ ପ୍ରକାର ବାଗା ତୁମ୍ଭର କରିତେ ଲାଗିଲେନ । ରାଜା ଶୁଣିଯା ସ୍ଵାତଂକରଣେ ପରାମର୍ଶ କରିଲେନ ବୁଝି ଏ ପୁରୁଷ ଅତି ଧୂର୍ତ୍ତ ହଇବେ ନତୁବା ଏତାଦୃଶ ବାଗାତୁମ୍ଭର କେନ । ସ୍ଵର୍ଗ ପୁରୁଷେର ଏମତ ଚତୁବୀବ ନମ ଯେ ବୃଥା ବାଗାତୁମ୍ଭର କରେ ଏ କଣ୍ଠି ନିରଥକ ବାଗାତୁମ୍ଭର କରିତେଛେ ଅତେବ ଅବଶ୍ୟ ଆନ୍ତରିକ ଧୂର୍ତ୍ତ ବଟେ । ଇହାର ଏହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସାରହିନ ପଦାର୍ଥ କାଂସ୍ୟ ଯାଦୃଶ ଶନ୍ତ କରେ ତାଦୃଶ ଶନ୍ତ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କରେ ନା ଅତେବ ଏହି ନିଶ୍ଚଯ ଯେ ଆନେକ କଥା କହେ ସେ ସାରହିନ ବଟେ । ରାଜା ଏହି କମ୍ ପରାମର୍ଶ କରିଯା ଏ ପୁରୁଷେର ସହିତ କିଞ୍ଚିନ୍ମାତ୍ର ଆଳାପାଦ କରିଲେନ ନା । ସେ କଣ୍ଠି କିଞ୍ଚିତ କାଳ ବସିଯା ଆପନ ଘାନେ ଗେଲ । ପୁନର୍ଦ୍ଵାର ପରଦିବସ ଏକ କୌଦୀନ ଧୀରଣ କରିଯା ଶୁଷ୍କବଦନ ହଇଯା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିନେର ନିକଟ ଆସିଯା ଉପର୍ଚିତ ହଇଲ । ରାଜା ତାହାକେ ଦେଖିଯା କହିଲେନ କହ ଏ କି । କଳ୍ପ ଉତ୍ସମ ବନ୍ଦ ପରିବାନ କରିଯା

આસિયાછિલા અદ્ય જીર્ણ મળિન કોપીન માત્ર ધારण
કરિયા આસિયાછા। પુરુષ કહિલ હે મહા રાજ શુન
આમિ દૃગ્તકાર અદ્ય દૃગ્ત ક્રીડાતે સર્વ સ્વ હારિયા
કોપીન માત્રાવશે હેઇયાછ્છા। રાજા શુનિયા મન્દ્ર
હાસ્ય કરિયા કહિલેન વટે હવે દૃગ્તકારેરદેર એહે
કૃપ ગતિ યે બંઝી દૃગ્ત ક્રીડાતે ધન ઇચ્છા કરે એવું
યે લોક પર સેવક હેઇયા મર્યાદા ઇચ્છા કરે એવું
યે જન તિક્ખા વૃત્તિતે ભોગ ઇચ્છા કરે એ સકળ લોક
દૈવ વિદ્યમિત નિર્દ્દુઃખ શિરોમણિ રાજાર એહે વાકુ
શુનિયા એ દૃગ્તકાર દૃગ્ત નિન્દા સહિતે ના પારિયા
કહિલેન વટે બુલિતેછ તાલ કિનુ બુઝી દૃગ્તક્રીડાસુધ્ય
ભૂમિ કથન અનુભવ કર નાહિ અનુભવ તોમાર એ વાકુ
નપુંસક પુરુષેર સુન્દરી યુવતી સ્ત્રીસમૃદ્ધ નિન્દા વાકુ
પ્રાયા। દૃગ્તકારેર એહે વાકુ શુનિયા રાજા કહિલેન
હે દૃગ્તકાર ભૂમિ નિતાનુ ઝેથેર વિદ્યમિત યે હેતુ
આમાર ઉપકાર માત્રાર્થ સુહૃત્તુન નાય હિત વાકે
તોમાર નિતાનુ અહિત બુઝી હિલ કિનુ એ વડ દુઃખ
મનુષ્ય દેહ ધારણે સન્નુઃખ સંબિબેચના સદ્ગુપ્તાય ચિત્તા
સંચેષ્ણા સું કર્મ ના કરિયા મિથ્યા સુધ્યાર્થે અનર્થ
હેતુ દૃગ્તક્રિયા કરણે પુરુષ વૃથા આયુંફેસણ કરે।
રાજાર એહે વાકુ શુનિયા દૃગ્તકાર કહિલ હે મહારાજ
યદિ તોમાર આમાર ઉપકાર કરણે તાંત્રપર્ય થાકે
ઉબે આમાર એક કાર્ય કરિવા પ્રતિશ્રુત હું રાજા કહિ
લેન યદિ ભૂમિ અદ્ય પ્રત્યુત્ત દૃગ્તક્રીડા ઘાગ કર ઉબે

ତୋମାର ଯେକାର୍ଯ୍ୟ ଆମାହିଲେ ହୟ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କରିବ
ପତିଷ୍ଠତ ହିଲାମ୍ । ରାଜାର ଏହି ବାକୁ ଶୁନିଯା ଦୂତକାର
କହିଲେନ ହେ ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ସିଙ୍ଗ ପୁରୁଷ ଶୁନ ସୁମେହ
ପର୍ବତେର ଶୃଦ୍ଧୀର ଉପରେ ଏକ ଦେବତାର ମନ୍ଦିର ଆଛେ ସେ
ଦେବତାର ନାମ ମନଃଚିହ୍ନି ଏହି ମନ୍ଦିରେର ଚତୁର ଉପରେ
ଆକାଶ ଗନ୍ଧୀ ଜଳ ପୂରତ ସୁରବ୍ର କୁମୁ ଆଛେ ଏହି ସୁରବ୍ର
କୁମୁହିଲେ ଜଳ ଆନିଯା ମନଃଚିହ୍ନି ଦେବତାର ପୂଜା କରିଯା
ସ୍ଵଶିରୋ ବଲି ଯେ ଦେଯ ତାହାର ପ୍ରତି ଏହି ଦେବତା ପ୍ରସନ୍ନ
ହିଲ୍ୟା ଅଭିଲଷିତ ସିଙ୍ଗି ବର ଦେନ କିନ୍ତୁ ଏ କର୍ମ କରା
ବଡ଼ ଦୁନ୍ତୁର ଭୂମି ଯଦି ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ପାର ତବେ ଦେବତା
ହିଲେ ଯେ ବର ପାଇବା ମେ ବର ଆମାର ନିମିତ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା
କରିବା ଭୂମି ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ଆମି ଦୂତକ୍ରମୀତ୍ରା ଲାଗ
କରିବ । ରାଜୀ ଦୂତକାରେର ଏହି ବାକୁ ଶୁନିଯା ଉତ୍ସନ୍ନେ
ଯୋଗପାଦୁକାରୋହଣ କରିଯା ସୁମେହଶୃଦ୍ଧୀ ଗିଯା ଦେବ ମନ୍ଦି
ରୋପରି ଚିତ୍ତ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ କଳମନ୍ତ୍ର ଜଳାହରଣ କରିଯା ମନଃଚିହ୍ନି
ଦେବତାର ପୂଜା କରିଯା ଘନ୍ତାହସ୍ତ ହିଲ୍ୟା ସ୍ଵଶିରୋବଲିଦାନା
ଥୋଦାତ ହବା ମାତ୍ରେ ଦେବତା ପ୍ରସନ୍ନ ହିଲ୍ୟା ଯଥାଭିଲଷିତ
ସିଙ୍ଗି ବର ରାଜାକେ ଦିଲେନ । ରାଜୀ ସେଇ ବର ଦୂତକା
ରାର୍ଥ ଧରଣ କରିଯା ଦୂତକାରେର ନିକଟେ ଆସିଯା ଦୂତ
କାରକେ ଦୂତକ୍ରମୀତ୍ରା ଲାଗ କରାଇଯା ଦେବ ପ୍ରସାଦଲବ୍ଧବର
ଦିଯା ସ୍ଵରାଜ ଧୀନୀତେ ଆଇଲେନ । ସତ୍ତ୍ଵିଷ୍ଟତି ପୁତ୍ରଲିକା
କହିଲ ହେ ତୋଜରାଜ ଭୂମି ଯଦି ଆପନାକେ ଏ କମ ବୁଝ
ତବେ ଏହି ସିଂହାସନେ ବୈସ ନତୁରା ବସିଲେ ତୋମାର ଭାଲ

হবে না। এই কথাতে শ্রীভোজরাজ সে দিবস বির্ম্ব
হইয়া গলেন ॥

ইতি ষষ্ঠিংশতি কথা ॥

সপ্তবিংশতি পুত্রলিকার কথা ॥

সপ্তবিংশতি পুত্রলিকা শ্রীভোজরাজকে সিংহাসন।
রোহণহইতে নিবারণ করিয়া কহিল হে ভোজরাজ এ
সিংহাসন যে রাজা বিক্রমাদিত্যের ছিল তাহার
গুণাধ্যান শুন। এক দিবস শ্রীবিক্রমাদিত্য দেশ প্রমণ
করিতেছেন পথিমধ্যে পথিক কৃতক লোক শ্রীবিক্রমা
দিত্যকে দেখিয়া কহিল হে মহারাজ পূর্ব দেশেতে
বেতালপুর নামে এক পূরী আছে সেই পূরীতে শোণি
তপিয়া নামে এক দেবী আছেন সেই দেবীর স্থানে
প্রয়হ নরবলি হয় আমরা পথঘাটিত সেই দেশে গিয়া
ছিলাম বল্যর্থ আমারদিগকে উদ্দেশীয় রাজ লোকেরা
বলাইকারে ধরিয়াছিল আমরা আযুর্বলে কোন
প্রকারে পলাইয়া পাণ পাইয়াছি। ইহা শুনিয়া শ্রীবি
ক্রমাদিত্য কৌতুকাবিষ্ট হইয়া উদ্দেবী বিলো নার্থ
বেতালপুরে গিয়া উদ্দেশীয় রাজলোকেরদিগ কে
দেখিয়া ধর্ম্মাপদেশ করিলেন যে হে লোকেরা তোমা
রদের এ কোন ধর্ম আয়সুপার্থ মহা প্রাণি মনুষ্য

बलि देवीके देउ संसारे ए बलिदान जन्य सूर्ख कु
 दिन भोग करिबा ए महाप्राणि हिंसा जन्य पापेते
 अनेक काल पर्यन्त ये नरक भोग करिबा ए जान
 तोमारदेर नाहि आर तोमारदेर से देवता वा
 केमन ये मनुष्य हिंसाते तुष्ट हइया तोमारदिग्के
 वर दान करेन से देवतार देवत्वके विक् ये नर
 बलि प्रह्ल करेण। एই कले उद्देशीय लोकेर दिग्के
 पवित्र भृसन करिया उद्देवीर मन्दिरे आसिया
 देखेन ये कथक लोक एक पुक्षके स्नान कराइया
 रुक्षबन्ध रुक्ष चन्दन रुक्ष पूष्प मालाते भूषित करिया
 बलिदान निमित्त आनितेछे। श्रीविष्णुमादित ए
 लोकेरदिग्के देखिया कहिलेन अरे दुष्ट पापाभारा
 ए पुक्षके एइक्षणे घाग कर ए मृत्यु भये अठन्त कात्र
 हइयाछे यदि तोरदेर नरबलि हइले कार्य सिद्धि
 हय उवे आमि स्वेच्छा पूर्वक आपनाके आपनि बलि
 दितेछि किन्तु आमार साक्षात् मरण तय कात्र नरके
 कदाच बलि दिते पारिबा ना। राजार एই वाका
 शुनिया उज्जोकेरा अठन्त विमयापन हइया कहिल हे
 महासात्त्विक परम धार्मिक भूमि के आमरा एमन लोक
 देखि नाहि ये निःसमृक्ष लोकेर प्राप रक्षार्थे
 आज्ञप्राप तृणवत्त्वाग करिते उद्यत हय। गृह दाह
 काले नाना दुःखोपार्जित विविध द्वार धन पतिव्रता
 सुन्दरी स्त्री पंडित धार्मिक पूष्प प्रत्यक्षि प्रियउम वस्तु
 परिघाग करिया आज्ञप्राप रक्षार्थे उथा हइते पलायन

করে তুমি অজাত কুলশীল দেশোদাসীন পুরুষ রঞ্জন্তু
 অতি পিয়তুম প্রাণ ঘাগোদ্যত হইলা অতএব তোমার
 তুল্য পরোপকারক দুর্লভ। রাজাকে এই বাক কহিয়া
 বলিনিমিত্তান্তে পুরুষের বন্ধন মোচন করিয়া ছাড়িয়া
 দিলেন। শ্রীবিক্রমাদিত্য কৃতনিতিক্রিয়া হইয়া ঘন্ট
 লইয়া আঘবলিদানোদ্যত হবামাত্রে তাদৰ্বী অসন্ন
 হইয়া রাজাকে কহিলেন হে মহারাজ তুষ্ণাম্ব বরণ্বণু।
 রাজা কহিলেন হে দেবি যদি তুষ্ণা হইয়াছ তবে
 আমাকে এই বর দেও এই লোকেরা যদত্তিলাষে বলি
 দিতে আসিয়াছিল তাহারদের উদত্তিলাষ সিন্ধি ইউক
 আর অদ্য প্রভৃতি নরবলি তুমি কথন গ্রহণ করিবা না
 এই দুই বর আমাকে দেও। দেবী উথাচ্ছ বলিয়া
 অতিরিচ্চা হইলেন সেই দিবস অবধি সে দেবীর আর
 নর বলি কথন হইল মা শ্রীবিক্রমাদিত্য স্বস্থানে আই
 লেন। শ্রীভোজরাজ সন্তুরিণ্যতি পুত্রলিকার এই কথা
 শুনিয়া সেই দিবসও বিরত হইলেন ॥

ইতি সন্তুরিণ্যতি কথা ॥

অষ্টাবিংশতি পুত্রলিকার কথা ॥

অষ্টাবিংশতি পুত্রলিকা শ্রীভোজরাজকে সিংহাসনা
 বিরোহণ নিবারণার্থে শ্রীবিক্রমাদিত্যের গুণাম্ভান
 করিল হে ভোজরাজ শুন। এক দিবস সামুদ্রক শাস্ত্র

ତୃବେତୀ ଏକ ପଣ୍ଡିତ ପଥି ଶାନ୍ତ ହଇଯା ଶ୍ରୀ ନିବାରଣାର୍ଥ ନଗର ପାଠେ ବୁଝି ମୂଳେ ବସିଯାଇଛେ ଏ ପଣ୍ଡିତ ସକଳ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷର ଅର୍ଦ୍ଧ ଚିହ୍ନ ଦ୍ୱାରା ସାମୁଦ୍ରକ ଶାସ୍ତ୍ରର ଯଥାର୍ଥ ଜାନ ବଲେ ଯଥନ ଯେ ଶୁଭାଶ୍ଵତ ହିଁବେ ତାହା ଜୀବିତେ ପାରେନ ଏ ପଣ୍ଡିତ ଉଥାତେ ଧୂଲିର ଉପରେ ଏକ ପୁରୁଷର ପନ୍ଦ୍ୟାକାର ଚିହ୍ନ ବିଶିଷ୍ଟ ପାଦଚିହ୍ନ ଦେଖିଯା ମନୋ ମଧ୍ୟେ ବିଚାର କରିଲେନ ଯେ ପୁରୁଷର ଚରଣ ପନ୍ଦ୍ୟାକିତ ହୟ ସେ ଅବଶ୍ୟ ମହାରାଜ ହୟ ଅତ୍ୟବ ଏହି ପଦ ଚିହ୍ନ ଯେ ପୁରୁଷର ସେ ଅବଶ୍ୟ ମହାରାଜ ବଟେ କିନ୍ତୁ ଯଦି ମହାରାଜ ବଟେ ତବେ କେନ ପାଦଚାରେ ନଗର ପାଠେ ଗମନ କରିବେ ଏହି ସନ୍ଦେହେତେ ବ୍ୟାକୁଳ ଚିତ୍ତ ହଇଯା ବସିଯାଇଛେ । ଇତି ମଧ୍ୟେ ଏକ ସୁଦରିଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରକୋପରି କାଷ୍ଟତାର ଲହିୟା ଏ ପଥେ ଚଲିଯା ଗେଲ ଏ ଦରିଦ୍ରର ପଦଚିହ୍ନ ଆର ପୂର୍ବ ଦୃଷ୍ଟି ପଦଚିହ୍ନ ଏହି ଦୁଇ ପଦଚିହ୍ନ ସମାନାକାର ପ୍ରକାର ଦେଖିଯା ପଣ୍ଡିତ ନିଶ୍ଚଯ କରିଲେନ ଏହି ପୁରୁଷର ଏହି ଦୁଇ ପଦଚିହ୍ନ ଇହାତେ କୋନହ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଏ କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଯାହାର ପଦେତେ ଏପଦଚିହ୍ନ ସେ ଏତୋତ୍ସ ଦରିଦ୍ର । ଏହି ଭାବନାତେ ବିଷନ୍ଵ ବଦନ ହଇଯା ପଣ୍ଡିତ ବସିଯା ଆଇଛେ ଇତି ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଉଥା ଉପଚିହ୍ନିତ ହଇଲେନ ପଣ୍ଡିତଙ୍କେ ବିଷନ୍ଵବଦନ ଦେଖିଯା ଜିଜ୍ଞାସିଲେନ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତୁମି କେ ଏଥା ବା କେନ ବସିଯା ଆଜ୍ ବିଷନ୍ଵବଦନ ବା କେନ । ପଣ୍ଡିତ କହିଲେନ ଆମି ସାମୁଦ୍ରକ ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସାୟୀ ପଣ୍ଡିତ ପଥିଶ୍ରାନ୍ତ ହଇଯା ବସିଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ପନ୍ଦ୍ୟାକିତ ଦକ୍ଷିଣ ଚରଣ ଏକ ପୁରୁଷକେ ଅନ୍ତରେ ଦରିଦ୍ର ଦେଖିଯା ଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥ ବିସମ୍ବାଦ ପ୍ରୟୁକ୍ତ

তাবিত হইয়াছি। রাজা পশ্চিমের এই বাক্য শুনিয়া কিছু উত্তর না করিয়া স্ববাটীতে আসিয়া পশ্চিমণ লইয়া সভামধ্যে বসিয়া দৃত হ্বারা এ পশ্চিমকে আনা ইয়া তিজাসা করিলেন হে পশ্চিম পদ্মাক্ষিত চরণ যে পুরুষকে ভূমি দরিদ্র দেখিয়াছ সে পুরুষ কোথা আছে। পশ্চিম কহিলেন সে পুরুষ কাষ্ঠভার লইয়া এই নগরীর মধ্যে প্রবিষ্ট হইয়াছে অতএব বুঝি এই নগরীর মধ্যে থাকিবে। রাজা কহিলেন তাঁর কি নাম। পশ্চিম কহিলেন তাহার নাম জানি না কিন্তু তাহার আকার প্রকার এই কপ। রাজা পশ্চিমের এ বাক্য শুনিয়া দৃত হ্বারা অন্ধেষণ করিয়া এ পুরুষকে স্বসাহ্যাং আনাইলে পশ্চিম যে কপ কহিয়াছিলেন সেই কপ প্রতিফলতো দেখিয়া রাজা পশ্চিমকে কহিলেন হে পশ্চিম সামান্য বিশেষ ন্যায় ব্যাতিরেকে শাস্ত্রার্থাবধারণ হইতে পারে না অতএব ভূমি বিলক্ষণ কপে শাস্ত্রার্থানুসন্ধান করিয়া বুৰু এ পুরুষের কোনহ প্রবল কুলক্ষণ অবশ্য আছে যৎপ্রযুক্ত এ সুলক্ষণের ফল হইতে পারে নাহি রাজার এই বাক্য শুনিয়া শাস্ত্রার্থানুসন্ধান করিয়া কহিলেন হে মহারাজ পদ্মাদি লক্ষণ থাকিলে রাজা অবশ্য হয় এ সামান্য শাস্ত্র তালুমূলাদিতে কাকপদ চিহ্নাদি থাকিলে নানা প্রকার রাজলক্ষণকেও নিরর্থক করিয়া পুরুষকে দরিদ্র করে এই বিশেষ শাস্ত্র। রাজা পশ্চিমের এই বাক্য শুনিয়া এ দরিদ্র পুরুষের তালুমূলেতে কোন উপায়ে কাকপদচিহ্ন প্রতিফলতো দেখিয়া সেই পুরুষকে

ବିଦ୍ୟାଯ କରିଯା ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ କହିଲେନ ହେ ପଣ୍ଡିତ ବୁଝିଲାମ
ବୁଝି ସାମୁଦ୍ରକ ଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥ ଉତ୍ସବେତ୍ତା ବଟେ କହ ଆମାର ଶରୀରେ
କୋଥା କି ରାଜୁଳକ୍ଷଣ ଆଛେ । ପଣ୍ଡିତ ରାଜାର ଅନ୍ଧାବଲୋ
କନ ପୁନଃପୁନଃ କରିଯା କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ ତୋମାର
ଶରୀରେ କୋନହ ରାଜୁଚିହ୍ନ ଦେଖିତେ ପାଇନା । ରାଜା କହି
ଲେନ ହେ ପଣ୍ଡିତ ଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥ ବିବେଚନା କରିଯା ବୁଝଇ ଇହାର
କି ବିଶେଷ ଆଛେ । ପଣ୍ଡିତ କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ
ଯଦି କୋନ ପୁରୁଷର ଶରୀର ବ୍ୟକ୍ତ ସୁଲକ୍ଷଣ ନା ଥାକେ କିମ୍ବା
ବ୍ୟକ୍ତ କୁଳକ୍ଷଣ ଥାକେ କିନ୍ତୁ ବାମପାର୍ଶ୍ଵ ଶରୀରାଭ୍ୟାନରେ
କର୍ବୂରମନ୍ତ୍ର ଜାଲ ନାମେ ଚିହ୍ନ ଥାକେ ତବେ ସେ ପୁରୁଷର
ଶାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାନ କୁଳକ୍ଷଣ ଓ ସୁଲକ୍ଷଣାଭାବେର ଫଳ ନା ହଇଯା
ସକଳ ସୁଲକ୍ଷଣେର ଫଳ ହୟ ଅତେବ ବୁଝି ଆପନ କାର
ଶରୀରାଭ୍ୟାନରେ କର୍ବୂର ମନ୍ତ୍ର ଜାଲ ନାମେ ଚିହ୍ନ ଥାକିବେ ।
ରାଜା ଏହି କଥା ଶ୍ରେଣୀ କରିଯା ଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥ ପ୍ରଥମ କାରଣ କୁର
ହସ୍ତେ ଲଇଯା ବାମପାର୍ଶ୍ଵ ବିଦ୍ୟାର୍ଥ କରିତେ ଉଦୟତ ଇବାମାଣେ
ପଣ୍ଡିତ ରାଜାର କର ଧରିଯା କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ
ଏତାଦୂଶ ସାହସ କରା ଉପ୍ୟୁକ୍ତ ନୟ ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟ ଯାବହନ୍ତୁ
କାର୍ଯ୍ୟହାରାଇ ପ୍ରଥମ ହୟ ଯେମତ ଈଶ୍ଵର ଯେ ଏକ ବକ୍ତ୍ତ ଆ
ଛେନ ତିନି କାର ପ୍ରଥମ କିନ୍ତୁ ସଂସାର କପ କାର୍ଯ୍ୟହାରା
ସକଳେରି ପ୍ରଥମବ୍ୟାଗ ଦିନ ହଇଯାଇନେ । ତୋମାର
ଓ ଯାବ୍ୟା ସୁଲକ୍ଷଣେର ଫଳ ସକଳେରି ପ୍ରଥମ ନିନ୍ଦା ବଟେ
ଅତେବ ଆପନକାର ବାମପାର୍ଶ୍ଵ କର୍ବୂର ମନ୍ତ୍ର ଜାଲ ନାମେ
ଚିହ୍ନ ଅବଶ୍ୟ ଆଛେ ଶରୀର ବିଦ୍ୟାର୍ଥ କରିଯା ଉଦ୍‌ଧ୍ୟାକ୍ଷେ
କି ପ୍ରଯୋଜନ । ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଏହି ବାକ୍ୟ ଶୁଣିଯା ଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥ

ସଂଶୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୟ ଇହା ବୁଝିଯ କୁଞ୍ଚି ବିଦାରଣ ନା କରିଯା
ପଣ୍ଡିତଙ୍କେ ନାନାବିଧି ପାରିତୋଷିକ ଦ୍ୱାସ ଥିଦାନ କରିଯା
ବିଦାୟ କରିଲେନ । ଅଷ୍ଟାବିଂଶ ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ ହେ
ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜ ଏତା ଦୃଶ ସାହସଶାଲୀ ଯେ ରାଜୀ ହୟ ସେ ଏ
ସିଂହାସନେ ସମ୍ମାନ ଉପରୁଷୁ । ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜ ଏହି କଥା
ଶୁଣିଯା ଉଦ୍‌ଦିବସେ ଫ୍ଳାନ୍ତ ହଇଲେନ ॥

ଇଠଷ୍ଟାବିଂଶତି କଥା ॥

ତୁନଶ୍ରିଷ୍ଟ ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ଅପରେକ ଦିବସ ଅଭିଷେକାର୍ଥ ସିଂହାସନ ନିକଟୋପ
ଚିତ୍ ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜଙ୍କେ ଦେଖିଯା ତୁନଶ୍ରିଷ୍ଟ ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ
ହେ ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜ ଏ ସିଂହାସନେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ରାଜୀ ବସି
ତେବେ ତାହାର କିଞ୍ଚିତ ଇତିହାସ କହି ଶୁଣ ଏକ ଦିବସ
ଏକ ବୈତାଲିକ ରାଜୀ ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର ହାରେ ଉପଚ୍ଛିତ
ହଇଯା ହାରିକେ କହିଲେନ ହେ ହାରି ମହାରାଜାବିରାଜ
ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର କୀର୍ତ୍ତି ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର କୀର୍ତ୍ତି ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର
କାରଣ ଆସିଯାଛି ରାଜୀର ସାକ୍ଷାତ୍କାର କାରଣ ଆସିଯାଛି ରାଜୀର
ସାକ୍ଷାତ୍ ନିବେଦନ କର । ହାରି ବୈତାଲିକେର ଏହି ବାକୀ
ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟର କାରଣ ଆସିଯାଛି ରାଜୀର ସାକ୍ଷାତ୍ ନିବେଦନ କରିଲ ।
ରାଜୀନିବେଦକ ରାଜୀର ସାକ୍ଷାତ୍ ନିବେଦନ କରିଯା ଅନୁମତି
ନୁମାରେ ବୈତାଲିକକେ ରାଜୀ ସାକ୍ଷାତ୍ ଆନିତେ ହାରପାଳକେ
ଆଜ୍ଞା ଦିଲେନ । ବୈତାଲିକ ଶତ୍ରୁଗୀ ମୂର୍ଖୀକେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

सावधानी कृत हइया राजसता प्राप्ते उपस्थित हइया
राजसता विनग्यास परिपाठीकृत शोभाबलोकन करिते
लागिलेन विवेचन। विचक्षण शत्रु धीसचिव ओ कर्मस
चिब नान। विद्या विघ्नात् कालिदासादि पण्डित वर्गावे
ष्टित खेत्रामर वीजित विविध रत्न शृंचित स्वर्ण
राजदण्ड खेत्रछटोपदेशित एतद् सिंहासनोपरिस्थित
महाराजाधिराज श्रीविक्रमादित्यके अबलोकन करिया
कृताङ्कलिपुष्टे बैतालिक निवेदन करिलेन हे महारा
जाधिराज आपनि यदि यन्त्रि प्रभूतिरदेव सर्वे सावधान
पूर्वक अबलोकन करेन तरे आमि अपूर्व एक कौतुक
देखाइ। बैतालिकेर एই वाक्य श्रवण करिया राजा
उद्विषये आज्ञा दिलेन। बैतालिक राजाज्ञा पावा
मात्रे एक हस्ते शत्रु अपर हस्ते अपूर्व सून्दरी एक
युवती स्त्रीर कर ग्रहण करिया एक पूकम राजार साक्षात्
हठात् उपस्थित हइया कहिलेन हे महाराजाधिराज
ए संसारेर मर्ये केहो बलेन विद्या सार वस्तु किन्तु
से कथा आमार मने लय न। आमार मने एই लय
अपूर्व सून्दरी युवती स्त्री ओ सम्पत्ति वाञ्छल्य एই दूइ
सार अत्येव हे महाराज एই दूइ वस्तु परहस्तात
कथन करिबे न। किन्तु अद्य नतोमण्डले देवदानवेर
युक्त हइवे से युक्ते हैन्द्रेर साहाय कारण आमाके
याइते हइवे इनि आमार स्त्री प्राणाधिक प्रेयसी स्त्री
समतिकाहारे युक्त स्थाने यादा उपयुक्त नय। अन्येर
निकटे एই स्त्रीके रास्थिया याइते विश्वास हय न।

অতএব মহারাজা খিরাজ পরম ধার্মিক স্বজনের প্রায় পরজন রক্ষক জিতেন্দ্রিয় পরম সাত্ত্বিক জানিয়া আপন কার নিকটে এই স্তুকে রাখিয়া আমি যুক্ত স্থানে প্রস্থান করিব এই বাঞ্ছা করিয়াছি আপনি নানা প্রকারে পরোপকার করিতেছেন আমার আগমন পর্যন্ত পরম যত্নে এই স্তুকে সংরক্ষণ করিয়া আমার উপকার কুল। এ পুরুষের এই বাক্য রাজা স্তুকার করিলেন উদনতর রাজার নিকটে আপন স্তুকে রাখিয়া রাজ সাক্ষাৎ হইতে বিদায় হইয়া সকলের সাক্ষাৎ কারে সভাস্থানহইতে আকাশ পথে গমন করিলেন এ পুরুষ অদৃশ্য হবাপর্যন্ত মহারাজ ও সভাস্থ যাবলোক অঘন্ত আশ্চর্য মানিয়া প্রকৃত্বে হইয়া থাকিলেন। এ পুরুষ সকলের অদৃশ্য হইলে পর কিঞ্চিৎ কালানন্দর যোদ্ধার দের সিংহনাদে গগণমণ্ডল পরিপূর্ণ প্রায় হইল। এ শব্দ শুনিয়া রাজা ও সভাস্থ যাবলোক পুত্রলিকা প্রায় বিস্ময়াপন হইয়া আচ্ছেন ইতি মধ্যে এ পুরুষের ছিন হস্তব্য রাজসভাপ্রে পত্তিল অনন্তর ছিনচরণমুহূর্ম পত্তিল উদনতর কিঞ্চিহিলমূঢ় এ পুরুষের মন্তক ছিন হইয়া পত্তিল ইহাতে এ পুরুষের স্তু আম্বস্বামির ছিন মন্তক দেখিয়া আনেক প্রকার বিলাপ করিয়া রাজাকে নিবেদন করিলেন হে মহারাজ যেমন চন্দ্রের চন্দ্রিকা চন্দ্রের সহিত লুঙ্গী হয় আর যেমন যেঘের উত্তিৎ যেঘের সহিত লুঙ্গী হয় উহুৎ স্বামির সহিত ভার্যার সহগমন করা পরম ধর্ম অতএব আমি আপন স্বামির সহগ।

यिनी हईव चितादि संयोग करिया दिते आज
हुइक। एই वाक्य श्रवण करिया अठत्त करणार्दित्तित्त
हइया कहिलेन हे पतिब्रुता जीव लोकेर समृक्ष
जीवनावस्थि याव॒ तोमार स्वामी जीवनावस्थाते छि
लेन ताव॒ पर्यन्तहे तोमार स्वामी एथन ताहार सहित
तोमार समृक्ष वा कि निःसमृक्ष लोकेर कारण देह
यांग करा कोन धर्म अउएव संप्रति तोमार एই
कर्तव्य यदि तोमार विषय वासना ना थाके तबे
त्रुष्टचर्य धर्माश्रय करिया ईश्वरेर उज्जन कर यदि
तोगातिलास थाके ये संपूरक तोमार मने लय
ताहाके स्वामित्वाबे उपगता हइया परमानन्दे सुखतोग
कर प्रचुर धन आमि दितेछि कोन प्रकारे कर्त्तन दुःख
पाइवा ना। राजार एই वाक्य शुनिया ए पतिब्रुता
कहिलेन हे महाराज आपनि साक्षात्कर्मवत्तार
अउएव आपनकार धर्म संस्थापनहे कर्तव्य स्वाभाविक
कामकार याग पूर्वक त्रुष्टचर्याचरण करिते पारिलेओ
पतिब्रुता धर्म रक्षा हय बठे किन्तु एই मनुष्य शरीरे
कामादि प्रवल शत्रु विवेकादि सहिद्यात्यासादि यत्तु
साध्य अस्त्रिर अउएव शास्त्र सिद्ध बैधव्य धर्म रक्षा
आतिकृष्ण साध्य। बैधव्य धर्म झलन सहज एवं
येमन स्वामुपार्त्तित धनादिते तार्यार स्वतु उह॑ स्वामि
मरणेते तार्यार मरण एवं हे महाराज विवाह काले
अग्नि साक्षात्कारे वेदमन्त्रोच्चारण पूर्वक तार्यार
स्वामी शरीरात्मदे एই प्रतिज्ञा करणे विवाह सिद्धि

એવું પૂર્કમેર શક્તિ કાપા સ્ત્રી પૂર્કમ શક્તિ વાતિરેફેઓ થાકેન કિન્તુ શક્તિ પૂર્કમ વાતિરેકે કદાચ થાકેન ના ઇહાર દૃષ્ટાન્ત એই મળિમનુ મહોમધાદી સહક્ત વહ્નિ સ્વીય દાહિકાશક્તિ વાતિરેકે થાકેન કિન્તુ દાહિકાશક્તિ વહ્નિ વાતિરેકે કથન થાકેન ના એવું હે મહારાજ લોકેતોઓ પ્રસિદ્ધ આજે યે યદર્થ પ્રાપ ત્યાગ કરે તાહાર સહિત તાહાર પ્રીતિર આઘણુકતા અત્યએવ મહારાજ લોકતોં શાસ્ત્રતો નાયાર અવશ્ય કર્તૃબુ યે કર્મ તાહાતે મહારાજ વારણ કરેન કી વિવેચનાતો યાહાર યે વિષયે મન એકાઘ હય તાહાતે અનેર વારણ વૃથા હય। યેમન નીચાભિમુખ્ય પ્રવલ જલ પ્રવાહ વારણાર્થ કાપાર નિષ્ઠલ હય। મહારાજ એહ વાકે એ સ્ત્રીર સહમરણાર્થે નિશ્ચય બુધિયા કહિલેન હે પતિબ્રતા તુમિ યે સકલ વાક્ય કહિલા એ સકલ પ્રમાણ બાટે આમિ યે અપ્રામાણિક વાક્ય સકલ કહિયાછિ સે કેવલ તોમાર દૃઢતા બુધિવાર કારણ। રાજા પતિબ્રતાકે એહ કૃથા કહિયા ચિતાદિ કરણાર્થ આજા દિલેન સેહ સ્ત્રી નિદાય કાલે પ્રીત્યોત્તુ જન યેમન સુશીલ જલ મધે પ્રવેશ કરે જન્મ્બુ સ્વામિર ઉદેશે દોધ્યમાન ચિતાણ્યિકુણે પ્રવેશ કરિલેન। અનતુર સત્તાસ્ત યાવળોક સહિત રાજા એ સ્ત્રીર પાતિબ્રત ધર્મ નિષ્ઠાર પ્રશંસા કરિતોજેન ઇયબસરે એ સ્ત્રીર સ્વામી એ પૂર્કમ યુદ્ધાને ક્રતુવિક્રતાની કથિરધારા પરિવ્રતાની હિયા સત્તામધ્યે ઉપસ્થિત હિલેન। રાજા ઓ સત્તા

ଲୋକେରା ଏ ପୁରୁଷକେ ଦେଖିଯା ଅନ୍ତର ବିମୟାପନ ହଇଯା
ପରମ୍ପରାବଳୋକନ କରିତେ ଲାଗିଲେନ । ଏ ପୁରୁଷ ରାଜୀ
କେ କହିଲେନ ହେ ମହା ରାଜୀ ଯଦରେ ଶିଯାଛିଲାମ ତାହାତେ
କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହଇଯା ଏବଂ ଲକ୍ଷ ପ୍ରତିଷ୍ଠ ହଇଯା ଆଇଲାମ
ସମ୍ପତ୍ତି ଆମାର ଭାର୍ଯ୍ୟାକେ ଦିତେ ଆଜ୍ଞା ହୁଏକ ସ୍ଵଦେଶେ
ଗମନ କରି । ରାଜୀ ଏହି ବାକୁ ଶ୍ରବଣ କରିଯା କି ଉତ୍ତର
କରିବେନ ତାହା ଭାବିଯା ଚିହ୍ନ କରିତେ ପାରେନ ନା ଚିହ୍ନ
କରିତେ ନା ପାରିଯା ମନ୍ତ୍ରିରଦେର ମୁଖ୍ୟାବଳୋକନ କରିତେ
ଲାଗିଲେନ । ମନ୍ତ୍ରି ବର୍ଣ୍ଣରା ରାଜୀର ଅଭିଧ୍ୟ ବୁଝିଯା
ଏ ପୁରୁଷକେ କହିଲେନ ହେ ବୀରଶ୍ରେଷ୍ଠ ତୋମାର ଏ ଚାନ
ହିତେ ଗମନେର କିଞ୍ଚିତ୍ କାଳେର ପର ତୋମାର ଗମନକେର
ନ୍ୟାୟ ଏକ ମସ୍ତକ ଆମାରଦିଗେର ସାଙ୍ଗ୍କାନ୍ତ ଏହି ଚାନେ
ପଢ଼ିଲ । ତୋମାର ସ୍ତ୍ରୀ ସେଇ ଛିନ୍ନ ମସ୍ତକ ଦେଖିଯା ନାନା
ପ୍ରକାର ବିଲାପ କରିଯା ମହାରାଜେର ବୌରଣ ନା ଶୁଣିଯା
ସହମରଣ କରିଯାଇଛନ ଚିତ୍ତାଭୂମି ପ୍ରତକ୍ଷଣ ଦେଖିଗିଯା ।
ଏ ପୁରୁଷ ମନ୍ତ୍ରିରଦେର ଏହି ବାକୁ ଶୁଣିଯା କିଞ୍ଚିତ୍ କାଳେ
ଯୋନାବଲମ୍ବନ କରିଯା ଦୀର୍ଘତର ନିଷ୍ଠାସ ତାଙ୍କ କରିଯା
ରାଜୀକେ କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ ଶିଭୁବନେର ଲୋକେରା
ଆପନକାର ପରମଧାର୍ମିକତାଦି ଶ୍ରୀ ପ୍ରଶଂସା ଯତ କରେ
ସେ ସକଳ କି ଆମାର ଅଦୃଷ୍ଟ ଦୋଷେ ମିଥ୍ୟ ହଇଲ ତବେ
ଯଦି ମହାରାଜ ଆମାର ଭାର୍ଯ୍ୟ ଆମାର ଅନ୍ତର ପ୍ରେସ୍‌ସୀ
ଇହା ଜ୍ଞାନିଯା କୌତୁକ କରେନ ତବେ ସେ କୌତୁକ କରୁବ
ନହେ ଆମି ଅନେକ ହଣ ଅବଶି ଆପନ ପ୍ରେସ୍‌ସୀକେ ନା
ଦେଖିଯା ଅନ୍ତର ବ୍ୟାକୁଲଚିତ୍ତ ହଇଯାଛି । ରାଜୀ ଏହି

वाक्य शुनिया कहिलेन ये ए कोतुक नय प्रमाण वर्षे ।
 पूरुष कहिलेन महाराज तोमार धार्मिकता ये पर्यंत
 ताहा बुखिलाम सम्पत्ति आमार स्त्रीके दिते हय दिउन
 नन्हुवा आपन स्त्रीके दिउन । राजा एहे वाक्य शुनिया
 धार्मिकता बाघात भये आपनि उ॒च्छगे अनुःपुरे
 गिया निज पट्ठ महिषीर कर धहन करिया सता स्थाने
 उपस्थित हईया देखेन से पूरुष नाई । इत्यबसरे
 सेहे बैतालिक राज साक्षात् आसिया कृताङ्गलि हईया
 निवेदन करिलेन हे महाराजाधिराज आमि इन्द्रजाल
 विद्या प्रभावे माया विद्या प्रदर्शन कराइलाम यतु
 देखिलेन सकलि मिथ्या महाराज उ॒कंठा परियाग
 करिया सूम्ह हउन राजा बैतालिकेर एहे वाक्ये सन्तुष्ट
 हईया राणीके अनुःपुरे प्रेरण करिया सतामध्ये
 बसियाचेन इतोमध्ये पाण्डु देश राज प्रेरित नाना
 विध धन सङ्घय शत॒हस्ति घोटकादि उपटोकन सामग्री
 राजार साक्षात् उपस्थित हइल । श्रीविक्रमादित्य द्व
 सकल सामग्री बैतालिकके दिया सन्तुष्ट करिया विदाय
 करिलेन । उनश्रिंश पूत्रलिका कहिलेन हे तोजराज
 ये राजा एतादृश धर्म भीक सेहे एहे सिंहासने बसि
 वार उपयुक्त । श्रीतोजराज एहे कथाते उद्दिवसे
 विरत हइलेन ॥

इति उनश्रिंश कथा ॥

ଶିଂଶ ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ୯

ପୁନର୍ଦୀର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିବସ ଶ୍ରୀଭୋଗରାଜଙ୍କେ ଶିଂଶ ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ ହେ ଭୋଗରାଜ ଏତ୍ୟ ସିଂହାସନୋପବେଷ୍ଟେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟେର ଔଦ୍‌ଦୀର୍ଘ୍ୟାପାଠ୍ୟାନ ଶୁଣ ଅବତ୍ତି ପୂରୀତେ ଶ୍ରୀଦତ୍ତ ନାମେ ଏକ ମହାଜନ ଛିଲେନ ତାହାର ଏତ ଧନ ଛିଲ ଯେ ତିନି ଆପଣ ଧନେର ପରିମାଣ ଆପଣି ଜାନିଲେନ ନା ଏ ମହାଜନେର ପୁଣ୍ୟ ସୋମଦତ୍ତ ନାମେ ଏକ ପ୍ରାସାଦ କରିଲେ ଇଚ୍ଛା କରିଯା ପିତାର ନିକଟେ ନିବେଦନ କରିଲେନ । ପିତାର ଅନୁମତି ପାଇୟା ପୁଷ୍ପାର୍କ୍ୟୋଗେ ପ୍ରାସାଦାରମ୍ଭ କରିଲେନ । ଅନତର ଯେ ଦିବସ ପୁଷ୍ପାର୍କ୍ୟୋଗ ହୟ ସେଇ ଦିବସେଇ ଏ ପ୍ରାସାଦେର ନିର୍ମାଣ କରାଣ ଅନ୍ୟ ଦିବସ ପ୍ରାସାଦ ଗାଁଠିବ ବ୍ୟାପାର ନିବାରିତ ଥାକେ ଏହି କପେ ଅନେକ କାଳେ ପ୍ରାସାଦ ପ୍ରକୃତ ହିଁଲ ଉଦନତର ଶୁଭକ୍ରମ କରିଯା ସାଧୁପୁଣ୍ୟ ସୋମଦତ୍ତ ପ୍ରାସାଦ ପ୍ରବେଶ କରିଲେନ । ରାତ୍ରି ଯୋଗେ ଏ ପ୍ରାସାଦେ ପର୍ଯ୍ୟକୋପରି ସାଧୁ ପୁଣ୍ୟ ଶଯନ କରିଯା ଆଚେନ ଏତନମଧ୍ୟେ ଏ ପ୍ରାସାଦହିଁତେ ଅକମ୍ମାୟ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଏହି ଶକ୍ତ ଉତ୍ତେଷ୍ମରେ ହିଁଲ । ସୋମଦତ୍ତ ଏ ଶକ୍ତ ଶୁନିଯା ଭୟଦିମ୍ମାପନ ହିୟା କୋନହ କପେ ଉଦ୍ଗନୀ ଯାପନ କରିଲେନ । ପର ଦିବସ ସନ୍ଦିକ୍ଷି ହିୟା ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟେର ସାକ୍ଷାୟ ଆରମ୍ଭାବଧି ତାବ୍ୟ ପ୍ରାସାଦ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ନିବେଦନ କରିଲେନ । ରାଜ୍ଞୀ ସମସ୍ତ ବିବରଣ ଶୁନିଯା ପ୍ରାସାଦ କରଣେ ଏତ ଧନ ବ୍ୟା ହିୟାଛିଲ ତାହାର ହିଞ୍ଚଣ ଧନ

ମୋମଦତ୍ତକେ ଦିଯା ପ୍ରାସାଦ କ୍ରମ କରିଯା ରଜନୀ ଯୋଗେ
ପ୍ରାସାଦ ମଧ୍ୟେ ଶମନ କରିଯାଇଛେ ଇତି ମଧ୍ୟେ ପ୍ରାସାଦହିତେ
ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଶର୍ଦୁ ହିତେ ଲାଗିଲା । ରାଜା ଉଚ୍ଛର ଶ୍ରବଣ
କରିଯା ଅତିଶୀଘ୍ର ପଡ଼ ଏହି ବାକ୍ୟ କହିଲେନ ଉଦନଭର ଏହି
ପ୍ରାସାଦ ମଧ୍ୟେ ସମସ୍ତ ରାତ୍ରି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ବୃଷ୍ଟି ହଇଲେ
ରାଜାର ଶମନ ପ୍ରଦେଶେ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି ହଇଲା । ପତାତେ ରାଜା
ଯତ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ବୃଷ୍ଟି ହଇଯାଇଲ ସେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ସକଳ ପ୍ରାସାଦ ସହିତ
ମୋମଦତ୍ତକେ ଦିଯା ଆପନ ସତ୍ୱାଙ୍ଗନେ ଆଇଲେନ ।
ଶିଶ୍ରୀ ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ ହେ ଭୋଜରାଜ ଯଦି ତୁ ଯି ଏତାଦୂଶ
ସାହସୌଦାର୍ଯ୍ୟଶାଲୀ ହୋ ତବେ ଏ ସିଂହାସନେ ବସ ନତୁବା
ବସିଲେ ଅମନୀଲ ହଇବେ । ଏହି ବାକ୍ୟେ ଉଦ୍ଦିବସେ ଶ୍ରୀଭୋଜ
ରାଜ ପରା ବୃତ୍ତ ହଇଲେନ ॥

ଇତି ଶିଶ୍ରୀ କଥା ॥

ଏକଶିଶ୍ରୀ ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ପୁନରନ୍ୟ ଦିବସ ଅତିମେକାର୍ଥ ସିଂହାସନନିକଟରୁ
ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜକେ ଏକଶିଶ୍ରୀ ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ ହେ ଭୋଜରାଜ
ଯେ ବିଶ୍ରମ ନୁହେର ଏ ସିଂହାସନ ତୁହାର ଓଦାର୍ଯ୍ୟର କଥା
କିମିଳି ଶ୍ରବଣ କର । ଏକ ଦିବସ ପ୍ରାଣ ସତ୍ୱପ୍ରାମହିତେ
ବାଗିଜ୍ୟ କରିବାର କାରଣ ଏକ ବଣିକ ପୁଣ୍ୟ ଅବତୀ ନଗରେ
ଆସିଯା ନଗରରୁ ଲୋକେର ଏବଂ ମହାରାଜ ବିଶ୍ରମାଦିତ୍ୟର
କବହାର ଦେଖିଯା ସ୍ଵପ୍ନାମେ ଆସିଯା ଆପନ ପିତାକେ

સમુદ્દર નિવેદન કરિલેન હે પિતાં અવની નગરેએક આશ્રમ દેખિલામ યાવાન્નિન્ને બુન્ન પળબીથિ કોતે ઉપસ્થિત હય મે સકલ ગ્રાહકે ક્રમ કરિયા લય આવશિષ્ટ યાવદુદ્ય વિશ્વાત્મ ના હય નગરે દુર્નામ ભયે મે દ્વય ઉપયુક્ત મૂલ્ય દિયા મહા રાજ વિશ્વમાદિન આપનિ લન પુણેર મુખ્ય હિતે એટ વૃત્તાત્મ શ્રવણ કરિયા એ ધૂર્ત વણિક દારિદ્ર નામે એક લોહમયી પ્રતિમા નિર્માણ કરિયા વિશ્વય કારણ અવની નગરે હર્ષે ઉપસ્થિત હિલેન। ગ્રાહકેરા એ ધૂર્ત વણિકે નિકટ આસિયા જિઝાસિલ એ કિ દ્વય ઇહાં મૂલ્ય વા કી। ગ્રાહકેરદેર એટ વાક્ય શુનિયા વણિક કહિલેન એ પુત્રલિકાર નામ દારિદ્ર દશ સહસ્ર મૂદ્રા ઇહાં મૂલ્ય એ પુત્રલિકાકે યે ક્ષણે યે ક્ષક્રિ ઘર્ણ કરે તૃક્ષણે સે વણિકે લક્ષ્મી ઠાગ કરેન। એટ વાક્ય શુનિયા ફ્રેટારા આમારદેર શાશ્વતે ઇની ઉપગત હઉન એટ વાક્ય કહિયા સકલે પરાઞ્ચ્યુથ હિલેન। એટ કંપે સમસ્ત દિવસ ગિયા સન્ક્યાકાલ ઉપસ્થિત હિલ રાજકીય દૂતોરા રાજ સાંક્ષાંકારે એટ સકલ વૃત્તાત્મ નિવેદન કરિલ। રાજા સ્વરોક્ષ પ્રતિપાલન કારણ દશ સહસ્ર મૂદ્રા મૂલ્ય દિયા એ લોહમયી દારિદ્ર પ્રતિમા લઈયા સ્વકીય કોષાગારે રાખિલેન। અનતર એ દિવસ નિશાતાગે રાજલક્ષ્મી મૂર્તિમત્તી હિયા રાજાકે વિદાય માગિલેન। રાજા કૃતાણુલિ હિયા વિવિધ પ્રકાર સુવ કરિયા લક્ષ્મીકે નિવેદન કરિલેન હે માતઃ રાજ

લક્ષ્મી આમાર અપરાધ કુની નિરપરાદે કેન આમારું
ઠાગ કરેન। લક્ષ્મી કહિલેન તોમાર કિછુ અપરાધ
નાહિ કિન્તુ દારિદ્ર યે સ્થાને થાકેન સે પ્રાને આમાર
વસતિ હ્ય ના એહે પ્રયુક્ત આમિ યાઇતેછિ રાજા એહે
વાકુ શુનિયા કહિલેન યદ્દિ આપનિ એહે પ્રયુક્ત યાઇતે
છેન તવે યાઉન આમિ આપન પ્રતિજા લઈદન કરિતે
કદાચ પારિવ ના। એહે વાકુ શુનિયા રાજલક્ષ્મી
પ્રસ્થાન કરિલેન ઉદનસ્તર વિવેક શાંતિ દ્વારા
મેરોદિ સાત્ત્વિક ણું સકળ એહે કુપે રાજાકે પરિયાગ
કરિલેન ઉથાપિ રાજા સ્વરાકૃહિતે ચલિત હિલેન
ના। ઉદ્પર સાંઘાં સઠણું મૂર્તિયાન્ હિયા રાજાકે
વિદાય માગિલેન। રાજા તાહાકે વિદાય ના કરિયા
વિવિધ પ્રકાર વિનયોગિતે અપરિયાગ પ્રાર્થના કરિ
લેન ઓ કહિલેન આમિ તોમાર નિમિત્ત રાજલક્ષ્મી
વિવેકાદિ સકળ ઠાગ કરિલામ તુંગ કિ વિવેચનાતે
આમારું પરિયાગ કર। સઠણું કહિલેન આમિ
વિવેકાદિર અનુગાત વિવેકાદિ બ્યાતિરેકે થાકિતે
પારિ ના અતએવ હે મહારાજ તુમિ યદ્દિ નિતાનું આમારું
પરિયાગ ના કર તવે યે પ્રતિજાતે દારિદ્ર પૂરુષ ગ્રહન
કરિયાછ સે પ્રતિજા પરિયાગ કર કિમૂં નિજ હસ્તે
સ્વશિરશ્ચેદન કરિયા એઉચ્છરીર પરિયાગ કર દેહાન્ત
રે આમિ તોમાતે થાકિવ। રાજા એહે વાકુ શુનિયા
સઠણું પ્રતિજા બુતું તરીકે ઉદ્પત્તિજા લઈદન કરિતે
ના પારિયા ઘન્નહસ્ત હિયા મસ્તક છેદન કરિતે ઉદ્દાન

ହଦା ଯାଏଁ ସନ୍ତଞ୍ଜ ରାଜାର କର ଧୀରପ କରିଯା କହିଲେନ
ହେ ମହାରାଜ ତୋମାର ଧର୍ମ ନିଷ୍ଠତା କି ପର୍ଫଳ ଏହି
ଜାନିବାର କାରଣ ଆମି ଏହି ବାକୁ କହିଯାଛି ବୁଝିଲାମ
ତୁ ମୁଁ ପରମ ଧ୍ୟାନିକ ବଢ଼ ଧ୍ୟାନିକ ପୁରୁଷାତ୍ମକରଣ ଆମାର
ନିବାସେର ଚାନ ଅତେବ ତୋମାକେ କଥାନ ପରିଜ୍ଞାଗ
କରିବ ନା ତୋମାଟେ ଥାକିଲାମ । ଉଦନତର କିମ୍ବଦ୍ଵିର
ସେଇ ପର ଏ ସନ୍ତଞ୍ଜଙେ ବୁଝି ହଇଯା ରାଜୁଲଙ୍ଘରୀ ବିବେକାଦି
ସକଳ ଆଇଲେନ । ଏକଶିଂଶ ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ ହେ
ଭୋଜରାଜ ଏତାଦୃଶ ସନ୍ତସନ୍ତ ପୁରୁଷ ଏ ସିଂହାସନେ ବନ୍ଦି
ବାର ପାଏ । ଶ୍ରୀଭୋଜରାଜ ଏହି ବାକେ ଉଦ୍ଦିବ୍ଲେ
ପରାଞ୍ଜୁଷ୍ଟ ହଇଲେନ ॥

ଇତ୍ୟକଥିଂଶ ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ହାତିଂଶ ପୁତ୍ରଲିକାର କଥା ॥

ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିବସ ସିଂହାସନାରୋହଣୋଦତ ଶ୍ରୀଭୋଜ
ରାଜକେ ନିବାରଣ କରିଯା ହାତିଂଶ ପୁତ୍ରଲିକା କହିଲ ହେ
ଭୋଜରାଜ ଏତଦୁଦ୍ଵାସନ ଉପବେଶନ ଶୀଳ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟେର
କିଞ୍ଚିତ୍ତମେଷ୍ଟପାର୍ଥ୍ୟାନ ଶ୍ରବନ କର । ଏକ ସମୟେ ଅବପ୍ରତ୍ୟେ
ଅଯୁଝ ଧ୍ୟାନ ଯାବଦେଶେ କୋନ ଶଶ୍ୟ ନା ଜନିବାଟେ ସକଳ
ଦେଶେର ପ୍ରଜାଲୋକେରା ଶଶ୍ୟ ମାହାର୍ଯ୍ୟ ଅଯୁଝ ଦୂର୍ଭିଜ୍ଞ
ବ୍ୟାକୁଳ ହଇଯା ବିଚାର କରିଲେନ ମହାରାଜାଶିରାଜ ଶ୍ରୀବି
କ୍ରମାଦିତ୍ୟ ପରମ ଧ୍ୟାନିକ ତାହାର ଦେଶେ ଦୂର୍ଭିଜ୍ଞ ହୟ ନାହିଁ

ଅତେବ ସେ ଦେଶେ ଗିଯା ସକଳେ ପ୍ରାଣ ରଙ୍ଗା କରି । ଏହି କଥ ପରାମର୍ଶ କରିଯା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜୁ ଦେଶହିତେ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମା ଦିଲେନ ଦେଶେ ଆଇଲେନ । ଏହି ସମ୍ବାଦ ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଲ୍ ଦୃତ ପ୍ରମୁଖାଂ ଶୁନିଯା ସ୍ଵଦେଶେ ଦର୍ଶନ ଆଜା ଦିଲେନ ବିଦେଶାଗତ ଅନ୍ନାର୍ଥିରା ଯେ କ୍ଷାନେ ଯେ ଉଚ୍ଛ୍ଵ ଦ୍ଵବ୍ୟ ପାଇବେନ ଆହା ସ୍ଵଜଳେ ଉଚ୍ଛ୍ଵ କରିବେନ ହାତେ କେହ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ତାତ୍ତ୍ଵରଣ ନା କରିବେ ଯାହାର ଯତ ଟାକାର ଦ୍ଵବ୍ୟ ଏତୁଦ୍ୟେ କ୍ରମ ହିବେ ସେ ଉତ୍ତାକା ଆମାର ଭାଣ୍ଡାରହିତେ ପାଇବେ । ଏହି କଥ ଘୋଷଣାତେ ସକଳେ ରାଜାଜାନୁସାରେ ସେଇ ବ୍ୟବ ହାର କରିଲେନ । ଇହାତେ ନଗରରୁ ଭବ ଲୋକେରୀ ଆହା ରୋପ୍ୟୁକ୍ତ ଦ୍ଵବ୍ୟ କରିତେ ନା ପାଇଯା ରାଜାର ସାଙ୍କାଂ ନିବେଦନ କରିଲେନ ହେ ମହାରାଜ ଆମରା ନଗରରୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକ କୃତିକର୍ମ କଥନ କରି ନାହିଁ କ୍ରୀତ ଶ୍ରୀ ମାତ୍ରୋ ପତ୍ରୀବୀ ସମ୍ପଦି ଏକ ମୁଦ୍ରାଲଭ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଶତମୁଦ୍ରାତେଓ ପାଇଁ ନା ଏତୁନ୍ନିମିତ୍ତ ସପରିବାରେ ଆମରଦେର ପ୍ରାଣ ରଙ୍ଗା ହୟ ନା । ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିଲ୍ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକେରଦେର ଏହି ବାକ୍ ଶୁନିଯା ଅନ୍ତରୁ ଚିନ୍ତାବ୍ଧିତ ହିଲେନ ଓ ମନୋ ମଧ୍ୟେ ବିଚାର କରିଲେନ ଯଦ୍ୟପି ବିଦେଶାଗତ ବୁଝୁଛିତେରଦିଗକେ ବାରଣ କରି ତବେ ବାକ୍ ମିଥ୍ୟା ହୟ ଯଦି ପାହକେରଦିଗକେ କ୍ରମଗାର୍ଥ ନିବାରଣ କରି ତବେ ସର୍ବୋପକାରିତା ବୁତ ଭଣ୍ଡ ହୟ । ଏହି କଥ ଚିନ୍ତାବ୍ଧିତ ହିଯା ପରମେଶ୍ୱରୀର ଆରା ଧନା କରିଲେନ ପରମେଶ୍ୱରୀ ସାଙ୍କାଂ ହିଯା ଆଜା କରିଲେନ ହେ ମହାରାଜୁ ବର ପ୍ରାର୍ଥନା କର ରାଜା କୃତାଙ୍କୁଳି ହିଯା ଗନ୍ଧ ପଦ୍ମ ବିବିଧ ବାକ୍ ପ୍ରବନ୍ଧକେ ଦେବୀର ଭର କରିଯା

ବର ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଲେନ । ହେ ଦେବି ଯଦ୍ଗପି ଆମାର ପ୍ରତି
ସନ୍ତୁଷ୍ଟା ହଇଯାଇ ତବେ ଏହି ବର ଦେଓ ଆମାର ଦେଶେର
ସକଳେର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଅଛ୍ୟ ଭକ୍ତଣୀଯ ଦ୍ଵରା ଇତ୍କ । ଦେବୀ
ତଥାକ୍ଷ୍ମୀ ବଲିଯା ରାଜୀର ପରୋପକାରିତାଧର୍ମେ ଅନ୍ୟତ୍ବ
ସନ୍ତୁଷ୍ଟା ହଇଯା ରାଜୀକେ ଚିତ୍ତାମଣି ନାମେ ଏକ ରତ୍ନ ଦିଯା
ଅଭିର୍ହିତା ହଇଲେନ । ରାଜୀ ଧ୍ୟାବର୍ତ୍ତରଦେର ସ୍ଵାକ୍ଷ୍ରେ
ସୁମ୍ଭାତ୍ମକରଣ ହଇଯା ସଭାମଧ୍ୟେ ସିଂହାସନୋପବିଷ୍ଟ ହଇ
ଯା ମନ୍ତ୍ର ସାମନ୍ତ ମହାମାତ୍ର ପ୍ରଭୃତିର ସହିତ ବିଚାର କରିଯା
ତୀର୍ଥ୍ୟାତ୍ମାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟତା ନିଶ୍ଚିତ କରିଯା ସାମଧୀ ସମବଧୀ
ନାର୍ଥ ଆଜୀ ଦିଯା ବସିଯାଇଛେ । ଇତୋମଧ୍ୟେ ଏକ ଧୂର୍ତ୍ତ
କପଟ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଦେହାଙ୍ଗବାଦୀ ଅନ୍ୟକୁ ମାତ୍ର ପ୍ରମାଣବାଦୀ
ରାଜୁସତ୍ତାତେ ଆସିଯା ଉପଚିତ୍ ହଇଯା କୃଷ୍ଣାଜିନୋପବିଷ୍ଟ
ହଇଯା ରାଜୀକେ ଜିଜ୍ଞାସା କରିଲ । ହେ ମହାରାଜ ଏ
ସକଳ ସାମଗ୍ରୀ ସମବଧାନ କି ନିମିତ୍ତ ହଇଯାଇ । ରାଜୀ
କହିଲେନ ଆମି ତୀର୍ଥ ଯାଏନ କରିବ ଉଦର୍ଥେ ଏ ସକଳ
ସାମଧୀର ଆୟୋଜନ ହଇଯାଇ । ଚାର୍ଦ୍ବାକ କହିଲ ତୀର୍ଥ
ବା କି ତୀର୍ଥ୍ୟାତ୍ମା କରିଲେ ବା କି ହୟ । ରାଜୀ କହିଲେନ
ଗନ୍ଧାଦି ତୀର୍ଥ ଉତ୍ସନ୍ନାନାଦିତେ ପୁଣ୍ୟ-ପାଦନ ହୟ ଉତ୍ସୁଙ୍ଗ
ଫଳାକାଞ୍ଜିକୁ ଭ୍ରମ୍ଭ ହୟ ଫଳାଭିସଙ୍କ ରହିତେର ଚିତ୍
ଶୁଦ୍ଧାଦି ପ୍ରଗଲ୍ଭାକ୍ରମେ ତୃତୀ ଜୀବ ହଇଯା ମୁକ୍ତ ହୟ ।
ଚାର୍ଦ୍ବାକ ଏହି ବାକୁ ଶୁଣିଯା ଅନ୍ୟତ୍ ଉପହାସ କରିଯା କହି
ଲେନ ପ୍ରତୀରକ କଳିପିତ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରମାଣେତେ ଅଜୀନିରା ନଷ୍ଟ
ଇତ୍କ । କିନ୍ତୁ ମହାରାଜ ତୁ ମି ଜାତିବାନ୍ ସାରଧାହୀ
ତୋମାର ଉପଯୁକ୍ତ ଏ ବାକୁ ନହେ । ପାରମାର୍ଥିକ ଜାନିର

देव ये कथा ताहा शुन ये अजानि प्रकृत्यरा स्वर्गार्थे
 कर्म करे ताहारादेव ए वड बुद्धिमय ये कर्मर विनाश
 प्रयत्नतो देखे सेहे विनष्ट कर्मके देहान्तरे स्वर्गादि
 खलेर जनक करिया बले। विह्वस्तु कारण कथन
 कार्येर जनक हय ना येमन दक्ष सूत्र पट्टेर जनक
 वहेन अउथव स्वर्ग मिथ्या एवं एहे युजिते नरकउ
 मिथ्या आर वर्त्तमान देहपातोऽतुर तावि देहान्तर
 सम्बन्ध आज्ञार हय ए कथा नितान्त अक्ष परम्परा सिद्ध
 कथार न्याय अउथव आज्ञार शरीरान्तर प्राप्ति मिथ्या
 ए प्रयुक्त स्वर्गउ नरक मिथ्या एवं अप्रयत्न ये धर्माखर्म
 सेओ मिथ्या देहातिरिक्त ऊज्ञा आच्छेन ए ये कथा
 गंगापकुद्मुम प्राय महारण्यस्त बृक्षादिर न्याय स्वतः
 चिह्न्युःपत्ति प्रलयशाली संसारेर कर्ता पाता हर्ता
 इश्वर एहे ये कृपना से कृपना यात्र अउथव प्रयत्न
 तिरिक्त प्रमाणे ये प्रामाण्य बुद्धि से अप्रामाणिक किन्तु
 अक्ष गोलाद्वृत्तेर न्याय अजासाक्ष लोकेर व्यामोह
 कारण असदृपदेश यात्र। श्रीविक्रमादित्य चार्वाकेर
 एहे कृप नाना प्रकार वेदविकृष्ट वाक्य शुनिया किंकिं
 कोपाविष्ट हइया कहिलेन अरे नास्तिक तुमि ये ए
 सकल वाक्य कह प्रयत्नातिरिक्तप्रमाण नाहि एहे प्रत्यु
 मत्तोबलमृष्टे अनुमानादि प्रमाण यद्यपि ना यान प्रयत्न
 मात्र प्रमाणि यान उवे महामहोपाध्याय प्रतित यदि
 दैवान् अठेत वधिर हन उवे ताहार निज वाकेर
 प्रामाण्य घेह कि वापे हय यदि नाहि हय उवे उंहार

કોન વ્યવહાર સિદ્ધ હોય તો ના કિન્તુ લોકે દેખ્યે
તેછે એતાદું પણિત પરોપદેશઓ કરિતોછે એવું
આઝીવરહાર નિર્બાહ કરિતોછે આર યદી કથન તુંયિ
સ્વશિરશેદન સ્વપ્ને પ્રથમ દેખ્યે તબે તુંયિ નિદ્રાત્ભોગુર
આપનાતો કિ મૃત વ્યવહાર કર કિયા જીવદ્વયવહાર કર
યદી મૃત વ્યવહાર કર તબે તુંયિ વિલફ્ફણ વિચફ્ફણ વાઈ
અને એવ તોમાકે પ્રથમાત્રાત્મિરિક સર્વ શાસ્ત્ર સિદ્ધ
અનુમાન પ્રમાણ અવશ્ય માનિતે હોય આર સમ્પત્તિ
તોમાકે એક કથા જિડાસા કરિ તુંયિ કિ આકાશ
પત્તિતાગત કિયા યથકિંદ્રિય વંશજાત યદી વળ
આકાશપત્તિત તબે તુંયિ ઉંમત યદી વળ યથકિંદ્રિય
વંશજાત તબે તોમાર ઉદ્ઘંશજાતનું પ્રમાણ કિ ઇહોટે
બલિવા આમાર પૂર્વ પુકષેરા અયુક વંશજાત ઇહા
આમિ પ્રામાણિક લોકેરદેર સ્થાને શુનિયાછ્ય અને એવ
અનિજ્ઞતોં તોમાકે પ્રામાણિક વાક્ય રૂપ શરૂ પ્રમાણ
માનિતે હોય। એই રૂપ યદી અનુમાન શરૂ પ્રમાણ
માનિલે તબે યાવું અનુમાન સિદ્ધ એવું શરૂ પ્રમાણ
સિદ્ધ યાવદ્વસ્તુ અવશ્ય માનિવા કિન્તુ અર્જુરતીમિ નાય
વથું વાક્ય ઉપયુક્ત નય સે સહૂલ કથા યા હઉકુ
અતિનિયત દેશ કાલ કારણ જાત શુતાશુલકર્મશુલ
સુખ દુંઘ્યાયુક શિલ્પદર સ્વપ્નાચિત્ત રચનાયુક યે
સંસાર ઇહાન કારણ પરમેવરાકે અવશ્ય માનિતે
હોય આઝીચિત્તે વિવેચના કરિયા બુધ નૃનાયિકુ

ତାବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଇ ବକ୍ତ୍ଵରେ ସକଳ ବକ୍ତ୍ଵର ସୀମାଙ୍ଗଳୀ
ଅବଶ୍ୟ କେହ ଆଜେ ଯେମନ ସରୋବରେ ଦ୍ଵାଦୟ ନଦୀନଦୀଦିତେ
ନୂନାବିକ ତାବେତେ ଚିତ୍ତ ହଇଯାଇଛନ୍ ଯେ ଜଳ ତାହାର
ସୀମାଙ୍ଗଳୀ ସମ୍ବନ୍ଧ ଉହୁଁ ପ୍ରିସ୍ତର୍ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଯଶଃ ଶୋଭା ଜୋନ
ବୈରାଗ୍ୟାଦି ନୂନାତିରେକତାବେ ପ୍ରାଣିବର୍ଗ ଆଜେନ ଅତ୍ୟଏବ
ପ୍ରିସ୍ତର୍ ଯାବଦୁତ୍ୟ ଫ୍ଲେର ସୀମାଙ୍ଗଳୀ କାହାକେବେ ବଲିତେ
ହଇବେ ଇହାତେ ଯାହାକେ ବଲିବେ ଅବଶ୍ୟ ତିନି ଏକ
ପରମେଶ୍ୱର ତାହାର ସ୍ଵରୂପ ଏହି ସର୍ବଜ ସର୍ବେଶ୍ୱର ସର୍ବନିମ୍ନତ
କାର୍ଯ୍ୟ କାମେ ଏବଂ କାରଣ କାମେ ଅଭିବକ୍ଷୁ ସକଳେର ଅତ୍ୟକ୍ରମ
ବ୍ୟାପାର ସାଙ୍ଗୀ ପାଦିହୀନ ଅଥଚ ସର୍ବତ୍ରଗ ଏବଂ ପାଣିହୀନ
ସର୍ବପାହୀ ନେତ୍ରହୀନ ସର୍ବଦର୍ଶୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠହୀନ ସର୍ବପ୍ରୋତା
ତିନି ସକଳକେ ଜୋନେ ତାହାକେ କେହ ଜାନେ ନା ତିନି
ସର୍ବତ୍ର ଚିତ୍ତ କିନ୍ତୁ ସକଳେର ଦୂର୍ଲଭ ତାହାର କେହ ଆଧୀର
ନୟ ତିନି ସକଳେର ଆଧୀର ସତ୍ତ୍ଵଦାନନ୍ଦ ମାତ୍ର ସ୍ଵରୂପ
ତାହାର ଶକ୍ତି ଦୂର୍ଘଟଘାଟନ ପାଟୁତରା ଅତ୍ୟଏବ ତାହାକେଇ
ମହାମାୟା କରିଯା ଶାସ୍ତ୍ର ବଲେନ ତିନି ସକଳ ଜଗତେର
ମୂଳ କାରଣ ସ୍ଵରୂପୀ ଅତ୍ୟଏବ ତାହାକେ ମୂଳ ପ୍ରକୃତିଓ ବଲେନ
ଇଶ୍ୱର ଉତ୍ୱଜ୍ଞେରା ଇଶ୍ୱର ଶକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟ ଜଗନ୍କେ ସ୍ଵପ୍ନେର ନ୍ୟାୟ
ଜୋନେ ଅତ୍ୟଏବ ଇଶ୍ୱର ଶକ୍ତିକେ ମହାନିଦ୍ଵା କରିଯା ବଲେନ
ଏତୋତ୍ତମ ଶକ୍ତି ସହକାରେ ନିର୍ଝଣ ନିମ୍ନମର୍ଯ୍ୟ ସତ୍ତ୍ଵଦାନନ୍ଦ
ମାତ୍ର ସ୍ଵରୂପ ପରମେଶ୍ୱର ସର୍ବଜତ୍ତ୍ଵାଦିଷ୍ଟଙ୍କ ହନ ଏବମୁଖ୍ୟ
ପରମେଶ୍ୱର ବିଷୟକ ଆଦର ନୈରତ୍ୟ ଦୀର୍ଘକାଳ ସେବିତ
ଜୋନ ମୋହର କାରଣ ହନ । ଶ୍ରୀବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଏହି କାମେ
ଚାର୍ଦ୍ବାକକେ କହିଯା କହିଲେନ ହେ ଚାର୍ଦ୍ବାକ ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରର

इदयार्थ तोमाके बुलि शुन येमन माता सत्तानेर रोग निवृत्ति निमित्त कठु तिक क्षायोषवि पान करावार समये सात्रुना निमित्त कहेन हे पूण्य औषधि पान करिले तोमाके मिष्ठमोदकादि दिव एই कप इल दर्शाइया औषधि पान करान उद्धमातृकपाञ्चति काम क्रोध लोत मोह मद मांसर्य कप रोग निवृत्ति कारण चर्गादि कप इल दर्शाइया क्षयायास साध्य कर्म काणे प्रवर्त्तन येमन रोग निवृत्तिर इल सुख्ता तेमन कामादिनिवृत्तिर इल ईश्वरनिष्ठता अउथर सकल कर्म काणेर परम इल ईश्वरनिष्ठा याहार ईश्वरनिष्ठा हइल ताहार कर्माद्वारा अपेक्षा नाहि याहार ईश्वरनिष्ठा नाहि ताहार कर्म मिथ्याइलक अउथर तुमि ईश्वरनिष्ठा ना करिया पल्लवग्नाहि पाण्याते वृथा काल क्षेपण केन कर। राजार एই सकल वाक्य श्रवण महोषधि पाने चार्द्वाकेर चित्तस्त्रीनिष्ठाके पिशाची पलायन करिलेन चार्द्वाक श्रीविक्रमादित्यके ऊफर नाय मानिया ताहार सकल वाक्य मानिलेन इहाते राजा सनुष्ट इया चार्द्वाकके नाना अकार धन दिया परितुष्ट करिलेन। द्वात्रिंश पूत्रलिकार एই कथा समाप्ति हवा माणे सकल पूत्रलिकारा एकत्र इया कहिलेन हे तोजराज श्रीमहा राजाधिराज विक्रमादित्यर उत्तोपार्थानोपक्षम्ये राजा रुद्रेर ये सकल उत्तम उप ताहा विस्तार करिया कहि लाम ए सकल उप याहाते थाके सेहे उत्तम राजा ए सिंहासने वसिवार उपर्युक्त अन्य राजा वसिले ताहार

समूह अमर्जिल हय अउथिव आमरा तोमार हितका
याते तोमाके ए सिंहासने बसिते वारप करिलाम।
इहाते आपनि असतुष्ट हइवेन ना भुयि आमरादेर
महोपकारी तोमार प्रसादे आमरा मूनिशापप्राप्त
च्छावर भावहइते मुक्त हइया जर्म भावधान्ते हइलाम
तोमार मर्जिल हउक परम सूर्ये राज्य कर। आमरा
सिंहासन लहइया स्वच्छाने गमन करि। पूत्रलिकारा
श्रीतोजराजके एই कथा कहिया सिंहासन लहइया
स्वच्छाने प्रस्तुत करिलेन। श्रीतोजराज आपन स्थाने
प्रस्तुत करिलेन ॥

इति श्रीविष्णुचरिते हात्प्रिणः—
पूत्रलिकोपाध्यान
समाप्तं हइल ॥

LONDON:
Printed by COX and BATTES,
Great Queen Street.